

2007 Tarihli La Haye Sözleşmesine İstinaden Çocuk Nafakası ile Diğer Nafaka Çeşitlerinden Doğan Nafaka Alacağıın Milletlerarası Tahsili

Sevda Tuğçe Turan*

Öz

Nafaka alacaklarının milletlerarası tahsilinde nafaka alacaklılarının alacaklarını elde edemeyişleri ya da elde etmede gecikmeleri sebebiyle bir takım zorluklar yaşanmaktayken bu zorlukları gidermek için çözüm arayışlarına başlanmıştır. Çözüm arayışlarında nafaka alacaklarının milletlerarası tahsilinin teknolojik gelişmelere uyumlu, maliyeti uygun olan, etkin ve hızlı bir nafaka tahsil sistemi getirilmesi hedeflenmiştir. Bu anlamda 2007 yılında La Haye uluslararası özel hukuk konferansında milletlerarası nafakanın tahsili hakkında önemli bir sözleşme akdedilmiştir. Bu sözleşme; “Çocuk Nafakası ve Diğer Nafaka Türlerinin Uluslararası Tahsiline İlişkin 2007 tarihli La Haye Sözleşmesi” dir. Çocuk Nafakası ve Diğer Nafaka Türlerinin Uluslararası Tahsiline İlişkin 2007 tarihli La Haye Sözleşmesine Türkiye 2016 yılında taraf olmuş, sözleşme Türkiye açısından 1 Şubat 2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşme, nafakaya ilişkin önceki sözleşmelerin yerine geçmiş, yabancı devlet tarafından verilen nafaka kararlarının tanınması ve tenfizi ile yabancı nafaka alacaklarının tahsili hakkında birtakım yenilikler getirmiştir. Çalışmamızda yenilikler değerlendirilerek Sözleşmenin hedeflerini gerçekleştirmeye yeterli olup olmadığı üzerinde durulacak ve Sözleşmede düzenlenen tüm hususlar ayrıntılı olarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler

Nafaka, La Haye Sözleşmesi, Milletlerarası nafakanın tahsili, Tanıma-tenfiz

The International Recovery of Child Support and Other Forms of Maintenance Claims According to The 2007 Hague Convention

Abstract

In the international recovery of maintenance claims, due to the fact that the creditors of maintenance have not been able to obtain their claims or they are delayed in obtaining them, they started to seek solutions in order to overcome these difficulties. In the search for solutions, it is aimed to bring the international recovery of maintenance claims in accordance with the technological developments, the cost-effective, effective and fast maintenance recovery system. In this sense, an important convention was signed in 2007 in Hague International Private Law Conference on the international recovery of maintenance. The name of the convention is “Hague Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance”. Turkey became party to this Convention in 2016, however entered into force on February 1, 2017. The Convention replaces previous agreements on maintenance and has introduced a number of innovations about the recognition and enforcement of maintenance decisions given by the foreign state and the recovery of foreign maintenance claims. In our study, we will evaluate the new features of it and investigate whether the convention is sufficient to realize its objectives and all the issues in the convention will be examined in detail.

Keywords

Maintenance, The Hague Convention, International recovery of maintenance, Recognition-enforcement

* Sorumlu Yazar: Sevda Tuğçe Turan (Avukat, YL Öğr.), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Bölümü, İstanbul, Türkiye. E-posta: turann.tugcee@gmail.com ORCID: 0000-0003-1509-257X

Atf: Turan ST, “2007 Tarihli La Haye Sözleşmesine İstinaden Çocuk Nafakası İle Diğer Nafaka Çeşitlerinden Doğan Nafaka Alacağıın Milletlerarası Tahsili” (2019) 39(2) PPIL 479. <https://doi.org/10.26650/ppil.2019.39.2.0007>

Extended Summary

The Convention on the International Recovery of Child Support and Other Family Maintenance is a contract between the States Parties that responds to the settlement of maintenance-related problems, is accessible, fast, low-cost, efficient, fair and effective to ensure the effective communication. In line with these objectives, it is a contract that regulates the recognition and enforcement of the maintenance decisions primarily by taking into consideration the best interests of the children. The 2007 Hague Recovery Convention aimed to establish an effective international administrative cooperation system in the recovery of maintenance under the convention.

The 2007 Hague Recovery Convention is an administrative cooperation and an enforcement convention. According to the provisions of the Convention, implementation of reciprocity between the Contracting States shall apply. So this convention is not a *loi uniforme* / *erga omnes* quality convention. The Convention was established to replace the 1958 and 1973 dated Hague Convention both the 1956 New York Convention.

With the 2007 Hague Recovery Convention from “sender” and “intermediary” authorities in the 1956 New York Convention were abandoned and the central authority system was adopted. Turkey has designated as the central authority was Ministry of Justice External Relations and the European Union General Directorate.

The Convention also imposes an obligation to provide free legal assistance to children under the age of 21 in applications for child support.

Unlike the other Hague convention, the system of enforcing maintenance decisions is regulated according to the law of the state which is requested for the first time.

The convention firstly includes child support and spouses maintenance. The maintenance between the brothers, the maintenance demanded from the children of the parents and maintenance arising from kinship by marriage are excluded from the scope of the convention as a rule. In order for these types of maintenance to be covered by the Convention, States parties are required to make declarations in respect of the same maintenance obligations.

In accordance with the provisions of the Convention, the 2007 Hague Recovery Convention will be applied on the disagreement arising between the 1956 New York Convention and the 2007 Hague Recovery Convention.

Again, in accordance with Article 48 of the 2007 Hague Recovery Convention, in the cases covered by the 1973 Convention and the issues of the 2007 Hague Convention, the 1973 Hague Convention will be disabled. The same applies to the 1958 Hague Convention.

Turkey has expanded the scope of the Convention about the maintenance for children up to the age of 25. Also in terms of all the Convention, Turkey has declared that include spouse maintenance, children with mental or physical disabilities and mother / father in need of nursing maintenance the scope of the convention.

Turkey, while the State party, also declared that adopting Article 24 of the regulation as an alternative method of recognition and enforcement procedures in the convention.

2007 Tarihli La Haye Sözleşmesine İstinaden Çocuk Nafakası ile Diğer Nafaka Çeşitlerinden Doğan Nafaka Alacağının Milletlerarası Tahsili

Giriş

Nafaka toplumsal yardımlaşmanın aile bireyleri ve akrabalar arasındaki özel bir görünüm biçimidir. Türk hukukunda nafakaya ilişkin hükümler Türk Medeni Kanunu'nda ve MÖHUK'ta düzenlenmiştir. Nafaka hakkında düzenlemelerin yapılmasının amacı ekonomik olarak zayıf durumda olanı koruma altına almaktır.

TMK'da çeşitli nafaka türleri düzenlenmiştir. TMK'ya göre nafaka yükümlülüğünü evlilik birliğinden kaynaklanan nafaka yükümlülüğü ile akrabalık ilişkilerinden kaynaklanan nafaka yükümlülüğü olarak ikiye ayırabiliriz. Öğretide evlilik birliğinden kaynaklanan nafaka yükümlülüklerine bakım nafakası, akrabalık ilişkilerinden kaynaklanan nafaka yükümlülüğüne ise yardım nafakası adı verildiği görülmektedir. Bakım ve yardım nafakaları, Türk hukukunda, TMK'da düzenlenmiştir.

Nafaka alacaklarının milletlerarası tahsilinde yaşanan zorlukların giderilmesi ve sonuç vermesi için teknolojik gelişmelere uyumlu, maliyeti uygun olan bir nafaka tahsil sistemi getirilmesi amacıyla çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda birçok milletlerarası sözleşme akdedilmiştir. Bu sözleşmelerin başlıcaları, "Nafaka Alacaklarının Yabancı Memleketlerde Tahsili ile ilgili 1956 tarihli Birleşmiş Milletler (New York) Sözleşmesi" (1956 tarihli New York Sözleşmesi) ve "Çocuk Nafakası ve Diğer Nafaka Türlerinin Uluslararası Tahsiline İlişkin 2007 tarihli La Haye Sözleşmesi"dir.

Çalışmamızın konusunu oluşturan "Çocuk Nafakası ve Diğer Nafaka Türlerinin Uluslararası Tahsiline İlişkin 2007 tarihli La Haye Sözleşmesi" (2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi) madde metni kapsamında incelenecektir. Böylece söz konusu La Haye Sözleşmesi'nin nafaka alacaklarının uluslararası tahsili için nasıl bir sistem öngördüğü açıklığa kavuşturulacaktır.

I- Sözleşmeye Genel Bir Bakış

A- Sözleşmenin Tarihi Gelişimi ve Yürürlüğe Girmesi

İster nafaka alacaklarının tahsiline ilişkin 1956 tarihli New York Sözleşmesi olsun, ya da nafaka kararlarının tanınması ve tenfizi ile ilgili "Çocuklara Karşı Nafaka Yükümlülüğü Konusundaki Kararların Tanınması ve Tenfizine İlişkin La Haye Sözleşmesi" (1958 tarihli La Haye Sözleşmesi) olsun veya "Nafaka Yükümlülüğü Konusundaki Kararların Tanınmasına ve Tenfizine İlişkin La Haye Sözleşmesi" (1973 tarihli La Haye Sözleşmesi) olsun; nafaka alacaklarının uluslararası tahsili konusunda yavaş ve maliyetli olan bir sistem öngörüldüğü için, uygulamada ortaya çıkan nafaka

alacaklarının tahsili birçok soruna çözüm getirememekteydi. Hâl böyle olunca, nafaka alacaklısı, yabancı ülkede bulunan borçludan nafaka talebinde bulunduğu zaman çaresiz kalmakta ve bu talebin masrafları da oldukça fazla olmasından ötürü hakkını aramaktan vazgeçmekteydi¹.

1958 ve 1973 tarihli La Haye Sözleşmeleri ile 1956 tarihli New York Sözleşmesi uygulamada sorunların çözümünde eksik kalmış ve özellikle 1956 tarihli New York Sözleşmesi'nde düzenlenen sistemin ihtiyaçları karşılayamaması ve de nafakanın tahsilinde gelişen bilgi teknolojisinden yararlanma gereksiniminin artması, nafakanın uluslararası alanda tahsili konusunda yeni bir sözleşmenin hazırlanması ihtiyacını doğurmuştur². La Haye Özel Hukuk Konferansı, 1990'lı yılların başında çağdaş, yeni gelişmeleri göz önüne alan, rasyonel çözümler getiren düzenlemeler tahsis etmek amacıyla, BM' nin de desteğini alarak, nafaka alacaklarının uluslararası tahsili, tanıma-tenfiz ve uygulanacak hukuk konularını düzenleyen yeni bir sözleşme hazırlamaya başlamıştır³.

1995 ve 1999 yıllarında La Haye Uluslararası Özel Hukuk Konferansı bünyesinde mevcut La Haye Sözleşmeleri ile 1956 tarihli New York Sözleşmesi' nin uygulanmasındaki aksaklıklar ve çözümlenmesi gereken sorunlar tartışılmaya başlanmış, sonucunda da etkin bir sözleşme yapılması gerektiği kanaatine varılmış, bu nedenle de Özel Komisyon'a bu konuda yetki verilmiştir⁴. Özellikle, New York Sözleşmesi'nin uygulamada kendisinden beklenen faydayı sağlayamadığı görülmüştür. Ayrıca söz konusu Sözleşmeler, farklı yorum ve uygulamalara tâbi tutulduğundan, özellikle baba ile çocuk arasındaki soybağı ilişkisinin kurulması, adli yardım sağlanması ve maliyetlerin karşılanması, davalının bulunduğu yere ilişkin düzenlemeler, New York Sözleşmesi çerçevesinde kamu kuruluşlarının ve nafaka borçlusunun durumu, yargı yerini ön planda tutan uygulamalar, paranın uluslararası sınırları aşan transferi gibi sorunları da gündeme getirmekteydi⁵.

La Haye Konferansı bünyesinde yapılan çalışmaların başlangıcında nafakaya uygulanacak hukuk, tanıma-tenfiz konuları da ele alınmıştır. Fakat daha sonra tahsil sözleşmesinin içeriğinde uygulanacak hukuka ilişkin kuralların getirilmesinin

1 Cemal Şanlı, Emre Esen and İnci Ataman-Figanmeşe, *Milletlerarası Özel Hukuk*, (6nd edn, Vedat 2018) 211; Aysel Çelikel and B. Bahadır Erdem, *Milletlerarası Özel Hukuk*, (15nd edn, Beta 2017) 321; Maja Groff, "The Potential of The 2007 Child Support Convention: Addressing Global Poverty and Supporting Economic Rights", *The Recovery of Maintenance in The EU and Worldwide*, (Hart 2014), 89-100; Mesut Aygün, *Milletlerarası Özel Hukukta Nafakaya İlişkin Yeni Sistem*, (Yetkin 2016) 107; Mesut Aygün/Gözde Çağlayan-Aygün, "Çocuk Nafakası ve Diğer Aile Nafaka Türlerinin Uluslararası Tahsiline İlişkin La Haye Sözleşmesi", (2018) (9) 2 İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 71-102.

2 Aygün (n 2) 107.

3 Alegria Borrás and Jennifer Degeling, 'Explanatory Report of Convention of 23 November 2007 on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance', HCCH: <https://assets.hcch.net/upload/expl38.pdf>, Erişim Tarihi, 10.12.2018.

4 Aygün (n 2) 108; Aygün and Çağlayan-Aygün (n 2) 73.

5 William Duncan, "The Development of The New Hague Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance", *Family Law Quarterly*, (2004), 663-687.

ulusal hukuk kurallarından farklı olması nedeniyle gerçekçi olmayacağı anlaşılacak hukuk meselesi bu Sözleşme kapsamı dışında bırakılmıştır⁶.

Bu çalışmaların sonucunda ise La Haye Milletlerarası Özel Hukuk Konferansı'nın üç hafta süren 21. Oturumunda, 23 Kasım 2007 tarihli son toplantıda, nafakanın milletlerarası tahsili ve uygulanacak hukuka ilişkin iki ayrı sözleşme metnini içeren nihai senet imzaya açılmış, yetmiş devlet tarafından imzalanarak kabul edilmiştir⁷. Bu sözleşmeler “Çocuk Nafakası ve Diğer Aile Nafaka Türlerinin Uluslararası Tahsiline İlişkin La Haye Sözleşmesi”⁸ ve “Nafaka Yükümlülüğüne Uygulanacak Hukuka İlişkin La Haye Protokolü”dür⁹. Uygulanacak hukuka ilişkin La Haye Protokolü ile Tahsile ilişkin La Haye Tahsil Sözleşmesi birbirinden bağımsız sözleşmeler olmakla birlikte birbirlerinin tamamlayıcısıdır. Devletler Protokol ve Tahsil sözleşmelerine birlikte veya ayrı ayrı taraf olabilirler¹⁰.

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi'nde öngörülen sistemin karmaşıklığına sebep olup olmayacağı hususunda tartışmalar yaşanmaktadır. Bu tartışmaların sebebi ise, 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi'nin diğer sözleşmelere nazaran daha ayrıntılı ve uzun hazırlanmış olmasıdır. Sözleşmenin açıklayıcı raporunda ise bu kadar ayrıntılı olmasının nedeni genel ve ucu açık ifadelerin karışıklığa yol açmasının önlenmesi olduğu belirtilmiştir¹¹.

Türkiye yukarıda bahsettiğimiz Uygulanacak Hukuka İlişkin La Haye Protokolü ile La Haye Tahsil Sözleşmesi'nin her ikisine de taraf olmuştur. “Çocuk Nafakası ve Aileye İlişkin Diğer Nafaka Alacaklarının Milletlerarası Tahsiline İlişkin La Haye Sözleşmesi”ne çekince ve beyanlarla onaylanması, Bakanlar Kurulunun 09.05.2016 tarihinde kararlaştırılmış, 22.05.2016 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu nedenle 2007 tarihli La Haye Sözleşmesi Türkiye bakımından 2016 yılında bağlayıcılık kazanmış olmakla birlikte, Sözleşmenin 60. maddesine¹² uygun olarak yürürlüğe giriş tarihi 1 Şubat 2017' dir¹³.

6 Feriha Bilge Tanrıbilir, *Çocuk Haklarının Uluslararası Korunması ve Koruma Mekanizmaları*, (Yetkin 2011), 110.

7 Eimear LONG, “The New Hague Maintenance Convention”, *International and Comparative Law Quarterly* (2008), 984-996.

8 Sözleşmenin tam metni hakkında bkz: “Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance”, <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=131>, Erişim Tarihi 10.12.2018.

9 Aygün (n 2) 109; Aygün and Çağlayan-Aygün (n 2) 73.

10 Tanrıbilir (n 7) 110.

11 Borrás and Degeling (n 4) 53.

12 Sözleşmenin “Yürürlüğe Giriş” başlıklı 60. maddesi aynen şu şekildedir: “(1) Sözleşme, Madde 58’de belirtilen tasdik, kabul veya onaydan oluşan ikinci belgenin depozitere verildikten sonraki üç aylık süreyi izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

(2) Daha sonra sözleşme aşağıdaki tarihlere yürürlüğe girer.

a) Madde 59 (1)’de belirtilen, daha sonra tasdik eden, kabul eden veya onaylayan her Devlet veya Bölgesel Ekonomik Bütünleşme Örgütü için tasdik, kabul ve onay belgelerinin depozitere verilmesini takip eden üç aylık sürenin sonunu izleyen her ayın birinci gününde;

b) Madde 58 (3)’de belirtilen her Devlet veya Bölgesel Ekonomik Bütünleşme Örgütü Madde 58 (5)’de yapılan itirazlar döneminin sona ermesinin ertesi gününde;

c) Sözleşmenin 61. Maddesi uyarınca uzatıldığı bir bölgesel birim için o maddede belirtilen bildirimden sonraki üç ayın bitimini takip eden ayın ilk gününde.”.

13 Aygün (n 2) 111.

B- Sözleşmenin Amacı ve Niteliği

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi “Giriş” kısmında Sözleşmenin bazı hususları gerçekleştirmeye yönelik olduğunu belirtmiştir. Buna göre Sözleşme ile 20 Kasım 1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 3.¹⁴ ve 27.¹⁵ maddesinde sayılan hususlar dikkate alınarak, teknolojideki gelişmelerden yararlanıp, ihtiyaçların değişmesi doğrultusunda yeni fırsatlar yaratması sebebiyle gelişmeye devam eden esnek bir sistem oluşturulması amaçlanmaktadır¹⁶.

Sözleşmenin “Amaç” başlıklı 1. maddesinde, Sözleşmenin amacının, taraf devlet makamları arasında bir işbirliği sistemi kurarak, taraf devletlerde nafaka kararlarının tesis edilmesi ve bu kararlarda değişiklik yapılması konusunda elverişli uygulamalar yaratmak suretiyle, nafaka kararlarının taraf devletlerde hızlı ve basit bir şekilde tanınması ve tenfizini sağlayıp, çocuk nafakası ve diğer aile nafaka türlerinin tahsilini hızlı bir şekilde icra edebilmek olduğu açıkça belirtilmiştir¹⁷.

Sözleşme, 1956 tarihli New York Sözleşmesi ile La Haye Sözleşmelerinin uygulamada neden olduğu eksikliklerin ve aksaklıkların giderilmesi amacıyla hazırlanmış olup, bu yönleriyle 1956 tarihli New York Sözleşmesi ile La Haye Sözleşmeleri ve diğer uluslararası sözleşmelerden en elverişli hükümleri bünyesinde barındırmaktadır¹⁸.

Sonuç itibarıyla Sözleşme ile çocuğun üstün yararı korunarak, hayatını idame ettirebilmesi için gerekli olan nafakanın ve diğer nafaka türlerinin tahsilinin taraf devletler arasında hızlı, verimli, düşük maliyetli ve adil bir şekilde gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır¹⁹.

14 20 Kasım 1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 3. maddesi aynen şu şekildedir:

“(1) Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun yararı temel düşüncedir.

(2) Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının, vasilerinin ya da kendisinden hukuken sorumlu olan diğer kişilerin hak ve ödevlerini de göz önünde tutarak, esenliği için gerekli bakım ve korumayı sağlamayı üstlenirler ve bu amaçla tüm uygun yasal ve idari önlemleri alırlar.

(3) Taraf Devletler, çocukların bakımı veya korunmasından sorumlu kurumların, hizmet ve faaliyetlerin özellikle güvenlik, sağlık, personel sayısı ve uygunluğu ve yönetimin yeterliliği açısından, yetkili makamlarca konulan ölçülere uymalarını taahhüt ederler.”.

15 20 Kasım 1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 27. maddesi aynen şu şekildedir:

“(1) Taraf Devletler, her çocuğun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlâksal ve toplumsal gelişmesini sağlayacak yeterli bir hayat seviyesine hakkı olduğunu kabul ederler.

(2) Çocuğun gelişmesi için gerekli hayat şartlarının sağlanması sorumluluğu; sahip oldukları imkanlar ve mali güçleri çerçevesinde öncelikle çocuğun ana-babasına veya çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilere düşer.

(3) Taraf Devletler, ulusal durumlarına göre ve olanakları ölçüsünde, ana-babaya ve çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilere, çocuğun bu hakkının uygulanmasında yardımcı olmak amacıyla gerekli önlemleri alır ve gereksinim olduğu takdirde özellikle beslenme, giyim ve barınma konularında maddi yardım ve destek programları uygularlar.

(4) Taraf Devletler, Taraf Devlet ülkesinde veya başka ülkede bulunsun; ana-babası veya çocuğa karşı mali sorumluluğu bulunan diğer kişiler tarafından, çocuğun bakım giderlerinin karşılanmasını sağlamak amacıyla her türlü uygun önlemleri alır. Özellikle çocuğa karşı mali sorumluluğu olan kişinin, çocuğun ülkesinden başka bir ülkede yaşamakta halinde, Taraf Devletler bu konuya ilişkin uluslararası anlaşmalara katılmayı veya bu tür anlaşmalar akdinin yanı sıra başkaca uygun düzenlemelerin yapılmasını teşvik ederler.”.

16 Sözleşmenin “Giriş” kısmının tamamı hakkında bkz: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/05/20160522-6.pdf>, Erişim Tarihi 13.12.2018.

17 Aygün (n 2) 113; Ebru Şensöz Malkoç, *Aile Hukukuna İlişkin Yabancı Kararların Tanınması*, (On İki Levha 2017), 599.

18 Aygün (n 2) 114; William Duncan, “The New Hague Child Support Convention: Goals and Outcomes of the Negotiations”, *Family Law Quarterly*, 2009, 1-20 .

19 Aygün (n 2) 114; William Duncan, “The Hague Convention of 23 November 2007 on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance”, *Yearbook of Private International Law*, 2008, 313- 331.

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi'nin hazırlanmasında karma bir yöntemle başvurulmuştur. Böylece Sözleşmede hem klasik milletlerarası özel hukuk araçları hem de uluslararası adli ve idari işbirliği yöntemi kullanılmıştır²⁰.

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi, nafakaların uluslararası tahsilinde düşük maliyetli, etkin, erişilebilir ve basit bir sistem oluşturulmasında önemli bir adım olarak nitelendirilmektedir²¹. Taraf devletler bu sözleşmeyle birçok fayda sağlayacaklardır. Bu yararlardan ilki, taraf devletlerin nafakaya ilişkin yapacakları ikili sözleşme müzakerelerinde harcanacak zaman ve masraflardan tasarruf sağlayarak söz konusu amaçları bir tek milletlerarası sözleşmeyle gerçekleştirme imkanına kavuşmalarıdır. Dolayısıyla, sözleşmeyle bütün dünyada yeknesak kurallar uygulanacak olup, böylece sınır ötesi nafaka işlemlerinde verimlilik ve etkinlik temin edilmiş olacaktır. Diğer bir fayda ise Sözleşmeyle merkezi makamların oluşturulması sonucu nafaka tahsili işlemlerinde hızlılık sağlanmış olacaktır²².

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi ancak Sözleşme hükümlerine göre âkit devletler arasında karşılıklılığın bulunması şartıyla uygulanabilen bir sözleşmedir. Dolayısıyla 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi, uygulanacak hukuku düzenleyen bir sözleşme de olmadığından *loi uniforme* nitelikte değildir²³. Bir adli yardım sözleşmesi olan bu sözleşme âkit devletler arasında 1973 tarihli Nafaka Mükellefiyetine İlişkin Kararların Tanınması ve Tenfizine Dair La Haye Sözleşmesi ile Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili Hakkında Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (1956 tarihli New York Sözleşmesi) hükümlerini geride bırakarak; bu sözleşmelerin yerini alacaktır²⁴.

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi'nin 49. maddesine²⁵ göre, âkit devletler arasındaki ilişkilerde, 1956 tarihli New York Sözleşmesi ile bu sözleşmenin konuları bakımından çakıştığı hâllerde 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi'nin uygulanacağını hüküm altına almıştır. Sadece 1956 tarihli New York Sözleşmesi'ne veya sadece 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi'ne taraf olan devletlerle diğer âkit devletler arasında ortaya çıkan meselelerde her iki devletin de taraf olduğu sözleşme uygulama alanı bulacaktır²⁶. Bununla birlikte her iki sözleşmeye de taraf olan devletler bakımından 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi'nin kapsamına

20 Aygün (n 2) 114; Ann Laquer Estin, "Families Across Borders: The Hague Children's Conventions and the Case for International Family Law in the United States", Florida Law Review, 2010, 47- 108; Duncan, (n 10) 6-7; Tanrıbilir (n 7) 115.

21 Aygün (n 2) 114.

22 Aygün (n 2) 115; Mary Helen CARLSON, "United States Perspective on the New Hague Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance", Family Law Quarterly, 2009, 21-35.

23 Aygün (n 2) 116.

24 Çelikel and Erdem (n 2) 326; Şanlı, Esen and Ataman-Figanmeşe (n 2) 211; Şensöz-Malkoç (n 18) 599; Aygün (n 2) 116.

25 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi'nin 49. maddesi aynen şu şekildedir: "1956 New York Sözleşmesi'yle Esgüdüm Akit Devletler arasındaki ilişkilerde, bu tür devletler arasındaki yürürlük kapsamı bu Sözleşmenin uygulanmasının kapsamıyla çakıştığı müddetçe bu Sözleşme, Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili Hakkında Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ni devre dışı bırakır."

26 Şanlı, Esen and Ataman-Figanmeşe, 211, dn 261.

girmeyip, 1956 tarihli New York Sözleşmesi'nin kapsamına giren konularda 1956 tarihli New York Sözleşmesi uygulanacaktır²⁷.

C- Sözleşmenin Kapsamı

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi'nin 2. maddesinde²⁸ Sözleşmenin kapsamı düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre Sözleşmenin kapsamına giren üç tür nafakanın olduğundan bahsetmek mümkündür. Bunlar, çocuk nafakası, eş nafakası ile çocuk ve eş nafakası dışında kalan diğer nafakalardır²⁹.

1- Çocuk Nafakası

Sözleşmenin kapsamına giren nafakaların başında 21 yaşından küçüklere yönelik ebeveyn-çocuk ilişkisinden kaynaklanan çocuk nafakaları gelmektedir³⁰. Fakat Âkit Devletler çekince ileri sürerek Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin yaş sınırını 18'e kadar çekebilirler³¹. Eğer âkit devlet bu hususta bir çekince koymuşsa Sözleşme 18 ve 21 yaş arasındaki çocuklara uygulanmayacaktır. Yine bu çekinceyi koyan bir âkit devlet de çekinceyle hâriç tutulan yaştaki kişilere Sözleşmenin uygulanmasını talep edemeyecektir³².

Âkit devletler aynı zamanda Sözleşmenin 21 yaş ve üstüne uygulanacağı yönünde beyanda bulunabilirler³³. Türkiye, Sözleşmeye taraf olurken bulunmuş olduğu beyanda eğitimine devam eden çocuklar bakımından yaş sınırını 25'e çıkarmıştır³⁴. Sözleşmenin

27 Aygün (n 2) 116.

28 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi'nin "Kapsam" başlıklı 2. maddesi aynen şu şekildedir:

"(1) Bu Sözleşme aşağıdaki hususlara uygulanır:

a) 21 yaşından küçüklere yönelik ebeveyn-çocuk ilişkisinden kaynaklanan nafaka yükümlülüklerine;

b) a) bendi kapsamında bir taleple başvuru yapıldığında eş nafakasına yönelik bir kararın tanınması ve tenfizi veya tenfizine; ve

c) Bölüm II ve III hariç olmak üzere, eş nafakasına.

(2) Herhangi bir Akit devlet, 62. madde uyarınca, 18 yaşını doldurmamış kişilere Sözleşmenin uygulanmasını sınırlama hakkına 1. fıkranın a) bendi kapsamında çekince koyabilir. Bu çekinceyi koyan bir Akit devlet, çekinceyle hâriç tutulan söz konusu yaştaki kişilere Sözleşmenin uygulanmasını talep etme hakkına sahip olamaz.

(3) Herhangi bir Akit Devlet, 63. madde uyarınca bu Sözleşmenin tümünü veya bir bölümünü özellikle korunmaya muhtaç kişilere ilişkin yükümlülükler de dâhil olmak üzere, aile ilişkisi, ebeveynlik, evlilik veya kayın hısmılığından doğan herhangi bir nafaka yükümlülüğüne kadar genişleteceğini beyan edebilir. Böyle bir beyan iki Akit Devlet arasında, ancak beyanlarının aynı nafaka yükümlülüklerini ve Sözleşmenin aynı bölümlerini kapsaması durumunda, sorumluluk doğurur.

(4) Bu Sözleşmenin hükümleri çocuklara ebeveynlerinin medeni hallerine bakılmaksızın uygulanır."

29 Aygün (n 2) 118.

30 Şanlı, Esen and Ataman-Fıganmeşe (n 2) 211; Şensöz-Malkoç (n 18) 600; Çelikel and Erdem (n 2) 327; Aygün (n 2) 118; Aygün and Çağlayan-Aygün (n 2) 76.

31 Örneğin Ukrayna, Sözleşmenin çocuk nafakası yükümlülüğü bakımından 18 yaşın altındaki çocuklara uygulanacağı yönünde çekince koymuştur: Aygün (n 2) 118.

32 Borrás and Degeling (n 4) 69; Aygün (n 2) 119; Aygün and Çağlayan-Aygün (n 2) 77.

33 Örneğin Arnavutluk, ileri sürmüş olduğu beyanla Sözleşmenin lise veya üniversite eğitimine devam eden çocuklar bakımından yaş sınırını 25'e çıkarmıştır: Aygün, 119, dn 381. Ayrıca âkit devletlerin koymuş olduğu çekinceler ve ileri sürmüş oldukları beyanlar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: "Status Table of Convention of 23 November 2007 on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance", HCCH: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=131>, Erişim Tarihi 12.12.2018.

34 Türkiye'nin Sözleşme hakkında ileri sürmüş olduğu beyan aynen şu şekildedir: "Türkiye Cumhuriyeti, Sözleşmenin 2. maddesinin, birinci fıkranın "a" bendi kapsamındaki nafaka yükümlülüğünü eğitimi devam etmesi şartıyla 25 yaşını doldurmamış çocuklara yönelik nafakalara teşmil ettiğini,(...) beyan eder." . Aygün (n 2) 119, dn 382.

2. maddesinin 3. fıkrası gereği bu doğrultuda ileri sürülecek beyanlar, ancak iki âkit devlet arasında aynı nafaka yükümlülüğüne ilişkin olması hâlinde sonuç doğuracaktır³⁵.

Sözleşmede çocuk nafakası düzenlenirken “ebeveyn-çocuk ilişkisinden kaynaklanan nafaka yükümlülükleri” dikkate alınmaktadır. Sözleşmeni 2. maddesinin 4. fıkrası uyarınca diğer La Haye Sözleşmelerinde olduğu gibi Sözleşmenin uygulanması için çocuğun evlilik içinde doğmuş olması şartı aranmayacaktır. Yani ebeveynlerin medeni hallerine bakılmayacaktır³⁶.

Sözleşmenin hazırlanma aşamasında taşıyıcı annelik göz önünde bulundurulmamıştır. Taşıyıcı annelik, çocuğu olmayan ya da doğum yaptıktan kaçınan kadınların yerine tüp bebek yöntemi kullanılarak çocuk dünyaya getiren ve bebeği de çocuğu olmayan veya çocuk doğurmak istemeyen anneye veren kişidir. Sözleşme ise ebeveyn-çocuk ilişkisinden kaynaklanan nafaka yükümlülüklerine uygulanmaktadır. Buradaki sorun, taşıyıcı anne ile çocuk arasında ebeveyn-çocuk ilişkisinin var olup olmadığıdır. Çocukla ailesi arasında ebeveynlik ilişkisi kurulması bakımından kolaylık sağlayan Sözleşme hükümleri incelenerek taşıyıcı anne ile çocuk arasında Sözleşme hükümlerinin uygulanabileceği yönünde görüşler ileri sürülmüştür. Bu düşünceye gerekçe olarak da Sözleşmenin 6, 7, 10 ve 15. maddeleri gösterilmiştir³⁷. 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinde her ne kadar bu meseleyle ilgili açık bir hüküm bulunmaktaysa da, bu sözleşme, BM Çocuk Hakları Sözleşmesinin 3.³⁸ ve 27.³⁹ maddesi hükümleri dikkate alınmak suretiyle hazırlanmış ve daha çok çocuk nafakası üzerine yoğunlaşmıştır⁴⁰. Bu sebeple, çocuğun üstün menfaatinde hareketle çocukla taşıyıcı anne arasında sözleşme hükümlerinin uygulanması gerektiği kanaatine varmamız mümkündür.

2- Eş Nafakası

Sözleşmede eş nafakası 2. maddenin 1. fıkrasının b ve c bendinde⁴¹ düzenlenmiştir. Bu düzenlemede eş nafakası iki kategoride incelenmiştir. Birinci kategori çocuk nafakasıyla birlikte eş nafakasının talep edilmesi hâli, ikinci kategori ise çocuk nafakası olmadan yalnızca eş nafakasının talep edilmesi hâlidir. Çocuk nafakasıyla birlikte eş nafakasına ilişkin kararın tanınması ve tenfizi merkezi makamlar aracılığıyla talep edilebilirken, yalnızca eş nafakası taleplerinde merkezi makamlar kullanılmadan talep edilen devletin yetkili makamlarına başvuru yapılacaktır⁴².

35 Aygün (n 2) 119; Aygün and Çağlayan-Aygün (n 2) 77.

36 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi' nin 2. maddesinin 4. fıkrası için bkz: (dn 27).

37 Aygün (n 2) 120.

38 Bkz: (dn 14)

39 Bkz: (dn 15).

40 Aygün (n 2) 120.

41 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi' nin 2. maddesi için bkz: (dn 27).

42 Aygün (n 2) 122; Aygün and Çağlayan-Aygün (n 2) 78.

Âkit devletler, sadece eş nafakası hakkında, Sözleşmenin II. ve III. Bölümlerinde bahsedilen hususlar da dâhil olmak üzere, tamamının, eşe karşı nafaka yükümlülüğüne uygulanacağı yönünde beyanda bulunup sözleşmenin kapsamını genişletebilirler. Keza Türkiye, sözleşmeye taraf olurken, sözleşmenin tamamını eşe yönelik nafakalara genişlettiği yönünde beyanda bulunmuştur⁴³.

Sözleşmenin kapsamının, eş nafakasına ilişkin olarak, evlilik benzeri birlikteliklere genişletilmesi önerisi, Sözleşmenin hazırlık aşamasında yapılan toplantılarda kabul görmemiştir⁴⁴.

3- Diğer Nafaka Türleri

Sözleşmenin zorunlu kapsamına eş ve çocuk nafakası dışında kalan nafakalar girmemektedir. Bu sebeptendir ki, kardeşler arasındaki nafakalar, ana-babanın çocuklarından talep ettiği nafakalar ile yansoy veya kayın hısımlığındna kaynaklanan nafakalar Sözleşmenin zorunlu kapsamı dışında kalmaktadır. Ancak Sözleşmenin 2. maddesinin 3. fıkrası uyarınca, âkit devletler, Sözleşmenin tamamı veya bir kısmını, beyanda bulunmak suretiyle, diğer nafaka türleri hakkında genişletebileceklerdir. Keza Türkiye, Sözleşmenin tamamını yaş sınırı olmaksızın hayatını idame ettiremeyecek derecede fiziksel veya zihinsel engelli çocuklar ile bakıma muhtaç ana babaya yönelik nafakalara da uygulanacağını beyan etmiştir⁴⁵.

II- Nafaka Alacağıının Tahsili İçin İdari İşbirliği Sistemi

A- Genel Bilgi

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi' nin II. Bölümünde” İdari İşbirliği” başlığı altında merkezi makamların tayini, görevlendirilmesi ve bunlar aracılığıyla yapılan başvurular düzenlenmiştir. Her ne kadar 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi nafakanın tahsilini konu edinmiş olsa bile, Sözleşmenin maddeleri incelendiği zaman nafakanın tahsili hükümlerine çok da yer verilmediği görülecektir. Nafakanın tahsili hükümlerinden çok tahsil aşamasına gelinebilmesi için yapılması gereken tanıma ve tenfiz usullerine daha çok yer verilmiştir^{46,47}.

43 Türkiye' nin Sözleşme hakkında ileri sürmüş olduğu beyan aynen şu şekildedir: “Türkiye Cumhuriyeti, Sözleşmenin 2. maddesinin, üçüncü fıkrası uyarınca Sözleşmenin tamamını, eşe yönelik nafakalara (...) teşmil ettiğini beyan eder.”. R.G. 2016/8848.

44 Aygün (n 2) 122; Borras and Degeling (n 4) 69.

45 Türkiye' nin Sözleşme hakkında ileri sürmüş olduğu beyan aynen şu şekildedir: “Türkiye Cumhuriyeti, (...) Sözleşmenin 2. maddesinin, üçüncü fıkrası uyarınca Sözleşmenin tamamını, (...) ile herhangi bir yaş sınırı gözetmeksizin hayatını idame ettiremeyecek derecede fiziksel veya zihinsel engelli çocuklar ve bakıma muhtaç ana babaya yönelik nafakalara teşmil ettiğini beyan eder.”. R.G. 2016/8848.

46 Aygün (n 2) 126.

47 Otoriteler arasında iş birliği sistemi kuran ilk Sözleşme 1956 tarihli New York Sözleşmesidir. Fakat bu sözleşmede tanıma ve tenfize ilişkin şartlar yer almamaktadır. Dolayısıyla bu sözleşme 1958 ve 1973 tarihli La Haye Sözleşmeleri ile birlikte uygulanacaktır. Gonca Gülfem BOZDAĞ, *Türk Hukukunda ve Uluslararası Hukukta Nafaka*, (Yetkin 2015), 207.

Sözleşmenin amacı yukarıda da belirttiğimiz üzere, milletlerarası nafakaların tahsilinin hızlı, verimli, uygun maliyetli olarak sağlanmasıdır. Dolayısıyla bu amaçların sağlanması bakımından her âkit devletin bir merkezi makam oluşturması gerekmektedir. İdari işbirliği de bu merkezi makamlar aracılığıyla sağlanmaktadır⁴⁸.

Nafakaya ilişkin diğer milletlerarası sözleşmelerde başvuruların sonuçlanması çok uzun sürelere yayılmaktaydı. Bunun nedenini ise nafakaya ilişkin davalara bakan makamların iş yükünün fazla olması dolayısıyla geç karar vermeleri, bahse konu işlemlerle ilgili ne yapacaklarından emin olamamaları, yapılacak işlemlerin ülkeden ülkeye farklılık göstermesi bunu sonucunda gereken belgelerde anlaşmazlıkların çıkması belgelerin çevirisinin yapılmasında sorunların çıkması oluşturmaktadır⁴⁹.

1956 tarihli New York Sözleşmesi nafaka tahsili hakkında idari işbirliği için yalnızca yasal bir çerçeve oluşturmakta idari işbirliğinin uygulanması konusunda herhangi bir açıklık getirmemektedir. Nafaka yükümlülüğüne ilişkin kararların tanınması ve tenfizi hakkında 1973 tarihli La Haye Sözleşmesinde ise idari işbirliğini sağlayacak bir merkezi makam kurulamadığından her âkit devlet bakımından farklı uygulamalar ortaya çıkmıştır⁵⁰.

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi gecikme sorununa iyileştirmeler getirmiştir. Sözleşme kapsamında nafaka alacağının en hızlı yoldan tahsilini sağlamak amacıyla çeşitli başvuru olanakları, başvuruya dâhil edilmesi gerekli olan ayrıntılı bilgiler, merkezi makamın takip etmesi gerektiği başvuruların ve davaların iletimi, işleme konulması gibi hükümler yer almaktadır⁵¹.

B- Merkezi Makamların Tayini ve Görevleri

Sözleşmeye taraf olan devletler, Sözleşmede verilen görevleri yerine getirmek için merkezi makam tayin edeceklerdir^{52, 53}. 1956 tarihli New York Sözleşmesinde gönderici makam ve aracı kurumlar söz konusudur. Ancak 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesiyle New York Sözleşmesinde olduğu gibi gönderici ve aracı

48 Aygün (n 2) 127; Duncan (n 9) 9-10.

49 Aygün (n 2) 127; Carlson (n 23) 31.

50 Aygün (n 2) 127.

51 Aygün (n 2) 128.

52 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi'nin "Merkezi Makamın Tayini" başlıklı 4. maddesi aynen şu şekildedir:

"1) Âkit devletler Sözleşme tarafından verilen görevleri yerine getirmesi için bir Merkezi Makam tayin ederler.

2) Federal devletler, birden fazla hukuk sistemi olan devletler veya özerk bölgesel birimlere sahip devletler birden fazla merkezi makam atayabilir ve görevlerine yönelik bölgesel veya kişisel kapsamını belirler. Bir devletin birden fazla merkezi makam atadığı durumlarda herhangi bir bildirim söz konusu devlet içindeki uygun merkezi makama iletmesi için bir merkezi makam belirler.

3) Merkezi makam veya Merkezi Makamların tayini, iletişim bilgileri ve 2. fıkrada belirtildiği üzere, gerekli hallerde işlevlerinin kapsamı onay veya katılım belgesi tevdi edildiğinde veya 61. madde uyarınca beyanname verildiğinde La Haye Uluslararası Özel Hukuk Konferansının Daimi Bürosu'na bir Âkit devlet tarafından bildirilir. Taraf devletler herhangi bir değişikliği derhal Daimi Büroya bildirir."

53 Türkiye, merkezi makam olarak Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü' nü tayin etmiştir.

kurumlar yerine nafakaya ilişkin işlemlerin tek çatı altında toplanması amacıyla merkezi makamlar sistemi kabul edilmiştir⁵⁴. İdari işbirliği içinde görevleri yerine getirerek Sözleşme kapsamında yardım sağlamayı amaç edinen merkezi makamlar âkit devletlerce oluşturulmuş kamu otoriteleridir⁵⁵.

Sözleşmede merkezi makamların görevleri genel görevler ve özel görevler olmak üzere iki kategoriye alınarak incelenmiştir.

Merkezi makamın genel görevi Sözleşmenin 5. maddesinde⁵⁶ düzenlenmiştir. Bu madde uyarınca merkezi makamlar âkit devletler arasında işbirliği yapmak ve Sözleşmenin uygulanması için diğer âkit devletlerin merkezi makamlarını teşvik etmekle görevlidir^{57, 58}.

Merkezi makamların özel görevleri ise Sözleşmenin 6. maddesinde⁵⁹ düzenlenmiştir. Bu maddeye göre merkezi makamların özel görevleri kendi içinde

54 Aygün (n 2) 128; Borrás and Degeling (n 4) 79.

55 Aygün (n 2) 128.

56 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi' nin "Merkezi Makamların Genel Görevleri" başlıklı 5. maddesi aynen şu şekildedir: "Merkezi Makamlar:

a) Birbirleriyle işbirliği yapar ve Sözleşmenin amaçlarına ulaşabilmek için Devletlerinde bulunan yetkili makamlar arasında işbirliğini teşvik eder;
b) Sözleşmenin uygulanmasında karşılaşılan güçlüklerle karşı mümkün olduğunca çözüm arayışında olurlar."

57 Aygün (n 2) 129.

58 Merkezi makamların genel görevleri arasında Sözleşme taslağında Merkezi makamların buldukları ülkede mevcut nafaka yükümlülüğüne ilişkin yasal düzenleme ve işlemler konusunda Daimi Büro' nun bilgilendirilmesi de sayılmıştır. Bilgi sağlamayla ilgili söz konusu bu görev Sözleşmenin 57. maddesiyle merkezi makama değil âkit devletlere verilmiştir. Aygün (n 2) 129-130. 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi' nin 57. maddesinin 1. fıkrası aynen şu şekildedir:

"Bir âkit devlet onay veya katılım belgesi deponize verilene veya Sözleşmenin 61. maddesi bir beyan uyarınca sunulana kadar La Haye Uluslar arası Özel Hukuk Konferansı Daimi Bürosu' na aşağıdakileri sunar:

a) Nafaka yükümlülüklerine ilişkin olarak kanun ve usullerin açıklanması,
b) 6. madde uyarınca yükümlülükleri karşılayacak önlemlerin açıklanması,
c) 14. madde uyarınca usullere etkin erişimi başvuranlara nasıl sağlanacağına açıklanması,
d) Özellikle borçluyu koruyan hükümler ve zamanasını süreleri olmak üzere tenfiz kısıtlamalarını içeren, tenfiz kural ve usullerinin açıklanması,
e) Madde 25 (1) b) ve (3)' de belirtilen herhangi bir şart. "

59 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi' nin "Merkezi makamların Özel Görevleri" başlıklı 6. maddesi aynen şu şekildedir:

(1) Merkezi makamlar Bölüm III' te düzenlenmiş olan başvurulara ilişkin yardım sağlar. Özellikle;

a) Bu tür başvuruları iletir ve alır;

b) Bu tür başvurularla ilgili usulî işlemleri başlatır veya söz konusu işlemlerin yapılmasını kolaylaştırır.

(2) Bu tür başvurulara ilişkin aşağıdaki hususları sağlamak üzere tüm uygun önlemleri alır:

a) Koşullar gerektirdiğinde, adli yardım sağlamak veya kolaylaştırmak;

b) Borçlu veya alacaklının yerini tespit etmeye yardımcı olmak ;

c) Borçlu veya alacaklıların gelire ilgili ve gerektiği takdirde mallarının yerinin tespiti de dâhil olmak üzere diğer mâli koşullarına ilişkin ilgili bilgi edinmeye yardımcı olmak;

d) Nafakanın gönüllü ödenmesini sağlamak için uygun olduğu durumlarda arabuluculuk, uzlaşma veya benzer süreçler kullanarak dostane çözümler teşvik etmek;

e) Ödenmemiş borçlar da dâhil olmak üzere nafaka kararlarının devam eden tenfizini kolaylaştırmak;

f) Nafaka ödemelerinin tahsil edilmesini ve hızlı transferini kolaylaştırmak;

g) Yazılı veya diğer delillerin elde edilmesini kolaylaştırmak

h) Nafakanın tahsili için gerektiğinde soybağının kurulmasına yardım sağlamak;

i) Mahiyeti ülkesellik barındıran ve bekleyen nafaka başvurusunun sonucunu güvenceye almayı amaçlayan gerekli geçici önlemleri sağlamak için dava işlemlerini başlatmak veya başlatılmasını kolaylaştırmak,

j) Tebligatı kolaylaştırmak.

3) Bu madde kapsamında Merkezi Makamın görevleri, kendi devletinin yasalarının izin verdiği ölçüde, kamu kuruluşları veya söz konusu devletin yetkili makamlarının denetimine tabi olan diğer kurumlar tarafından gerçekleştirilebilir. Söz konusu kamu kuruluşları veya diğer kurumların tayini, iletişim bilgileri ve görev kapsamı bir âkit devlet tarafından La Haye Uluslar arası Özel Hukuk Konferansının Daimi Bürosu' na bildirilir. Taraf devletler, herhangi bir değişikliği derhal Daimi Büroya bildirir.

4) Bu maddedeki veya 7. maddedeki hiçbir durum talep edilen devletin hukukuna göre sadece adli makamlar tarafından icra edilebilen yetkileri kullanmak üzere Merkezi Makama yükümlülük getirdiği şeklinde yorumlanamaz."

iki bölümde incelenmiştir. Bu görevlerden birincisi merkezi makamların başvurularla ilgili olarak yardım sağlama yükümlülüğüdür. İkincisi ise merkezi makamların özel görevleri yerine getirmek amacıyla “tüm uygun tedbirleri” almasıdır⁶⁰.

Borçlunun bulunduğu devletin yetkili makamlarının babalık davası açma yetkisi vermeyen 1956 New York Sözleşmesi’nden farklı olarak 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi’nde merkezi makamlara gerektiğinde soybağının tespiti davası açma imkânı verilmiştir⁶¹.

Türkiye’de merkezi makamlar, nafaka kararlarının tanıma ve tenfiz şartlarını taşımaması veya borçlunun ekonomik durumunun nafaka borcunun tahsil edilmesi bakımından başlatılacak icra takibinin semeresiz kalacağı izlenimini aldığı anda tenfiz sürecini hiç başlatmamaktadırlar⁶². Fakat 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi merkezi makamların yetkilerini tanıma ve tenfiz sürecinde yeniden ele alınıp başvuruların derhal tenfiz işlemi yapacak olan merciiye gönderilmesini öngörmekte olup, Sözleşmeyle bu hususta merkezi makamlara arabuluculuk, uzlaşma gibi usullere teşvik etme yönünde yükümlülükler dâhi getirilmiştir⁶³.

Sözleşme kapsamındaki uygulamalara ait masrafları, Sözleşmenin 8. maddesi⁶⁴ gereğince her merkezi makam kendisi karşılamaktadır.

C- Merkezi Makamlar Aracılığıyla Yapılan Başvurular ve Başvuruların İşleme Alınması

Sözleşme kapsamında, merkezi makamlar aracılığıyla yapılan başvurular ve talep edilen devletin mahkemelerine yapılan doğrudan başvurular olmak üzere iki başvuru yolu öngörülmüştür.

Sözleşme, nafakanın tahsili hususunda kolaylık, hızlılık, düşük maliyetli olma gibi kriterleri gerçekleştirmek amacıyla ilk başta merkezi makamlar aracılığı yoluyla başvuru yöntemini kabul etmiştir⁶⁵. Nafakaya ilişkin başvuru, talepte bulunan kişinin ikamet ettiği âkit devletin merkezi makamı aracılığıyla yapılacak olup, buradaki

60 Aygün (n 2) 130; Borrás and Degeling (n 4) 85-87.

61 Mustafa ÖZÖĞÜL, “2007 tarihli La Haye Nafaka Sözleşmesi”, Uluslararası Özel Hukuk Bülteni, 2016 (8), 37.

62 Aygün (n 2) 132.

63 Özogül (n 62) 38.

64 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi’nin “Merkezi Makam Masrafları” başlıklı 8. maddesi aynen şu şekildedir: “ (1) Her merkezi makam bu Sözleşmeyi uygularken kendine ait masrafları karşılar.

(2) Merkezi Makamlar; 7. madde uyarınca özel önlem talebinden doğan istisnai masraflardan başka Sözleşme kapsamındaki hizmetlerin sağlanmasına yönelik başvurudan herhangi bir ücret talebinde bulunamaz.

(3) Talep edilen merkezi makam bu maliyetteki söz konusu hizmetlerin sağlanması için başvuranın izni olmadan 2. fıkrada belirtilen hizmetlerin masraflarını tahsil edemez.”.

65 Şanlı, Esen and Ataman-Fıganmeşe (n 2) 212; Borrás and Degeling (n 4) 111.

“ikamet ettiği” yerden anlaşılması gereken Sözleşmenin 9. maddesi⁶⁶ gereği sadece bir yerde bulunmak anlamına gelmeyecektir⁶⁷. Başvuruda bulunan kişinin ikamet ettiği yerdeki merkezi makam ise talep edilen âkit devletin merkezi makamına başvuruyu iletacaktır⁶⁸.

Yapılacak başvuruların Sözleşmenin 10. maddesinin kapsamına girmesi gerekmektedir. 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi’ nin “Başvuru Olanakları” başlıklı 10. Maddesi aynen şu şekildedir:

“ (1) Aşağıdaki başvuru kategorileri, bu Sözleşme kapsamında talep eden devlette nafaka tahsil etmeyi amaçlayan alacaklı için uygundur:

a) Bir kararın tanınması veya tenfizi,

b) Talep edilen devlette verilen veya tanınan bir kararın tenfizi;

c) Soybağının belirlenmesinin gerekli olduğu hâller de dâhil olmak üzere, hiçbir kararın bulunmadığı talep edilen Devlette bir kararın verilmesi;

d) Talepte bulunulan devlette bir kararın tanınma ve tenfizi, 20. madde kapsamında tanınma ve tenfizine esasa ilişkin bir eksiklik ya da 22. maddenin b) veya e) fıkralarında belirtilen nedenler yüzünden mümkün değilse veya reddedilmişse, söz konusu talepte bulunulan devlette bir kararın verilmesi;

e) Talep edilen devlette verilen bir kararın değiştirilmesi;

f) Talep edilen devlet dışında bir devlette verilen bir kararın değiştirilmesi.

(2) Bu Sözleşme kapsamında talep eden devlette aleyhine nafaka kararı bulunan borçlu aşağıdaki başvurulardan yararlanabilmelidir:

a) talep edilen devlette önceki bir kararın tenfizinin durdurulması ya da sınırlandırılmasına yol açan bir kararın ya da eşdeğerde bir işlemin tanınması;

b) Talep edilen devlette verilen bir kararın değiştirilmesi;

c) Talep edilen devlet dışında bir Devlette verilen bir kararın değiştirilmesi;

(3) Bu Sözleşme’ de aksine hüküm bulunmadıkça, 1. ve 2. fıkralardaki başvurular talep edilen devletin hukukuna göre belirlenir ve fıkra 1 c)- f) ve 2 b) ve c)’deki başvurular talep edilen devletteki yetki kurallarına tabidir.”.

Sözleşmenin 10. Maddesi incelendiğinde nafaka alacaklısına nazaran nafaka borçlusunun yapabileceği başvurular daha sınırlı tutulmuştur. Ayrıca Sözleşme’ de aksine hüküm olmadığı müddetçe, 10. maddede yer alan nafaka alacaklısı ve borçlusunun yapacağı başvurular talep edilen devletin hukukuna göre belirlenecektir⁶⁹.

66 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi’ nin “Merkezi Makamlar Aracılığıyla Başvuru” başlıklı 9. maddesi aynen şu şekildedir: “ Bu bölüm kapsamındaki bir başvuru, başvuranın yerleşim yerinin bulunduğu Akit Devletin Merkezi Makamı aracılığıyla talepte bulunulan ülkenin Merkezi Makamına yapılır. Bu hükmün amaçları çerçevesinde, yerleşim yeri sadece orada bulunmayı kapsamaz.”.

67 Buradaki amaç, çocuğa yaşadığı her yerde maddi destek ihtiyacını gerçekleştirmektir. Dolayısıyla ikamet ettiği yer belirlenirken katı kuralların uygulanması yerine, nafakanın tahsili için kolay ulaşılabilir bir yöntem izlenmelidir. Ayrıntılı bilgi hakkında bkz: Borrás and Degeling (n 4) 111.

68 Aygün (n 2) 133; Borrás and Degeling (n 4) 111.

69 Aygün (n 2) 133.

Sözleşmenin 11. maddesi gereği başvurularda bulunması gereken hususlar şunlardır: Başvuru veya başvuruların mahiyetine ilişkin açıklama, başvuranın adres ve doğum tarihi de dâhil olmak üzere adı ve iletişim bilgileri, muhatabın adı ve biliniyor ise adres ve doğum tarihi, kendisi için nafaka istenen kişinin adı ve doğum tarihi, başvurunun dayandığı gerekçeler, 10. maddenin 1. fıkrasının a bendi ve 2. fıkrasının a bendi kapsamındaki başvurular hariç olmak üzere, 63. madde uyarınca talep edilen devlet tarafından bir beyanla belirtilen herhangi bir bilgi veya belge ve talep eden devletin merkezi makamında başvuruyu işleme koymakla sorumlu kişi veya birimin adı ve iletişim bilgileri. Ayrıca Sözleşmenin 11. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, başvuru tarafından biliniyorsa, alacaklının mali durumu, borçlunun işverenin adı ve adresi ile borçlunun mallarının mahiyeti ve konumu da dahil olmak üzere borçlunun mali durumu, davalının yerinin tespiti yardımcı olabilecek her türlü bilgi de başvuruya eklenebilir.

Başvuran adli yardımdan yararlanıyorsa ücretsiz adli yardım sağlamaya ilişkin belgeler de dâhil olmak üzere, destekleyici belgeler başvuruya eklenir. Ancak Sözleşmenin 11. Maddesinin 3. fıkrası gereğince, 10. maddenin 1. fıkrasının a bendi ve 2. fıkrasının b bendi kapsamında yapılan başvurulara 11. maddedeki belgeler eklenmez, sadece 25. maddedeki belgeler eklenir⁷⁰.

Merkezi makamlar aracılığıyla yapılan başvurular Sözleşmenin 11. maddesinin 4. fıkrası gereğince La Haye Uluslararası Özel Hukuk Konferansı' nın yayınladığı formlar kullanılarak da yapılabilecektir⁷¹.

Merkezi makam kendisine yapılan başvuruyu bilgi ve belgelerin eksikliği bakımından inceleyecektir. Eğer başvuranın sunmuş olduğu bilgi veya belgelerde eksiklik varsa merkezi makam, bunların tamamlattırılması için başvuru sahibine yardımcı olacaktır. Talep eden devletin merkezi makamı başvurunun Sözleşme hükümlerine uygun olduğu kanaatine varırsa talep edilen devletin merkezi makamında başvuruyu iletacaktır.

Başvurunun geçerli olması için, belgelerin imzalanıp imzalanmayacakları Sözleşme metninde düzenlenmemiştir. Ayrıca belgelerin fotokopilerinin aksi belirtilmedikçe yeterli olacağı belirtilmektedir⁷².

Başvuru talep edilen devletin merkezi makamı, başvurunun işleme alınıp alınmadığını, başvuruyla ilgili olarak hangi adımların atılacağını ve nasıl bir yol izleneceğini altı hafta içinde talep eden devletin merkezi makamına iletacaktır. Talep edilen devletin merkezi makamı, talep eden devletin merkezi makamına bilgi vermekle yükümlü bir kişi görevlendirir ve bu kişinin bilgileri de talep eden devlete bildirilir.

⁷⁰ Aygün (n 2) 135.

⁷¹ Aygün (n 2) 135.

⁷² Aygün (n 2) 136.

Bildirim tarihinden itibaren üç ay içinde talep edilen devletin merkezi makamı talep eden merkezi makamı bilgilendirir. Merkezi makamlar davanın ilerleyişi ve birbirlerine davalardan sorumlu olan kişiler veya birimler hakkında bilgi sağlarlar. Başvuruya ilişkin bilgilerin en hızlı ve etkili iletişim araçlarıyla iletilmesi gerekmektedir.

Talep edilen devletin merkezi makamı Sözleşme şartlarının yerine getirilmediği açık olan durumlar dışında başvuruyu işleme koymayı reddedemez. Sözleşmenin 12. maddesi gereğince, başvurunun işleme konulmasının reddedildiği durumlarda merkezi makam red gerekçelerini derhal diğer merkezi makama bildirecektir. Aynı maddeye göre, talep edilen devletin merkezi makamı yalnızca ek bilgi veya belgelerin gerekli olduğu gerekçesiyle başvuruyu reddedemez.

Sözleşmenin 14. maddesi uyarınca talep edilen devlet, sözleşmeye etkin katılımı sağlamak zorundadır. Bunu sebebi, nafaka alacaklıları genel olarak maddi imkanları yeterli olmayan kişiler olduklarından başvuru masraflarının Sözleşmeden yararlanmaya engel olmamasını sağlamaktır. Bu sebeplerle sözleşmede çocuğa karşı nafaka yükümlülüğüne ilişkin başvurular başta olmak üzere, hizmetlere ve başvuru usullerine etkin erişim hakkı ile ücretsiz adli yardım imkânı getirilmiştir⁷³.

Sözleşmenin 18. maddesinde dava açmaya veya başvuru işlemlerine ilişkin kısıtlamalar düzenlenmiştir. Bu madde hükmü aynen şu şekildedir:

“ (1) Alacaklının mutad meskeninin bulunduğu Âkit devlette verilen bir kararda, kararın değiştirilmesi veya yeni bir kararın verilmesine ilişkin işlemler borçlu tarafından, alacaklının mutad meskeni kararın verildiği devlette olduğu sürece, herhangi bir başka Âkit devlette yapılamaz.

(2) 1. fıkra aşağıdaki durumlarda uygulanamaz:

a) Çocuklarla ilgili olarak nafaka yükümlülüklerine ilişkin anlaşmazlıklar dışında, söz konusu diğer Âkit devletin yargı yetkisiyle ilgili tarafların yazılı olarak anlaşmış olması halinde;

b) Alacaklının açıkça belirtmek ya da mümkün olan ilk fırsatta yargı yetkisine itirazda bulunmadan davanın esasına ilişkin savunma yaparak söz konusu diğer Âkit devletin yargı yetkisini onaylaması hâlinde;

c) Menşe Devletin yetkili makamının kararı değiştirmek veya yeni bir karar vermek için yargı yetkisini kullanamaması veya kullanmayı reddetmesi hâlinde; veya

d) Menşe Devlette verilen bir kararın, değiştirilmesi veya yeni bir karar verilmesi işlemlerinin yapılması düşünülen Âkit devlette tanınmaması ya da tenfizinin beyan edilememesi halinde.”

Sözleşmenin 18. maddesi gereğince, nafaka alacaklısının mutad meskeni değişmedikçe, diğer bir akit devlette, alacaklının mutad meskeninin bulunduğu akit devlette verilen bir karar ilişkin olarak, nafaka hakkındaki kararın değiştirilmesi veya aynı nafakaya ilişkin bir kararın verilmesi mümkün değildir⁷⁴. Bu madde hükmünün

⁷³ Sözleşmenin 14 ilâ 17. maddeleri arasında düzenlenen maddeler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Borrás and Degeling (n 4) 139-153; Carlson (n 23) 31.

⁷⁴ Aygün (n 2) 138.

amacı birden fazla nafakaya ilişkin kararın verilmesinin önlenmesidir. Bu hükme benzer bir hüküm nafakaya ilişkin diğer sözleşmelerde düzenlenmemiş olup, nafaka alacaklısının korunması bakımından gerekli bir hüküm olduğu söylenebilir⁷⁵.

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi, 37. maddesinde⁷⁶, merkezi makamlara başvurulmadan, talep edilen devletin yetkili makamına başvuru yapılması suretiyle doğrudan başvuruları da düzenlemiştir.

Hangi hükümlerin doğrudan başvurulara uygulanması gerektiği konusu, Sözleşme hazırlık aşamasında birçok tartışmaya sebep olmuştur. Sözleşmede yabancı nafaka kararlarına ilişkin tanıma ve tenfiz hükümleri, sadece merkezi makamlar aracılığıyla tanıma ve tenfiz taleplerinin ileri sürülmesinde değil, aynı zamanda talepte bulunulan devletin yetkili makamına doğrudan tanıma ve tenfiz talebinin ileri sürülmesi hâlinde de uygulama alanı bulacaktır⁷⁷.

Sözleşmenin 37. maddesinin 2. fıkrası⁷⁸ uyarınca, doğrudan başvurularda, tanıma ve tenfize ilişkin taleplerde adli veya idari usul ve işlemlere etkili erişimin sağlanmasına ilişkin hükümler ile adli yardıma ilişkin hükümlerin yalnızca bir kısmı uygulama alanı bulabilecektir. Merkezi makamlar aracılığıyla yapılan başvurularda gerekli olan bütün yardımlar ve hizmetler ücretsiz sağlanmaktayken, doğrudan taleplerde ise taraf devletlere ücretsiz adli yardım sağlama zorunluluğu bulunmamaktadır⁷⁹.

Sözleşmenin 37. maddesinin 3. fıkrası, sınırlı olmak koşuluyla, korunmaya muhtaç kişilere karşı nafaka yükümlülüğü bakımından, Sözleşme kapsamı genişletilmiştir. Bu hüküm korunmaya muhtaç yetişkin kişilere oldukça sınırlı bir koruma getirmesinden dolayı bazı eleştirilere maruz kalmıştır. Zira, Sözleşmenin 37. maddesinin 3. fıkrası gereğince bu kişiler başvurularını merkezi makamlar aracılığıyla yapamazlar; yalnızca Sözleşmenin 14. maddesinin 5. fıkrası ile 17. maddesinin b bendi gereğince ücretsiz adli yardım alabilirler; haklarında verilen nafaka kararlarının çocukluk döneminde alındığını veya 21 yaşını doldurduktan sonra bedensel zayıflıkları veya hastalıkları nedeniyle alındığını ispatlamak durumundadırlar⁸⁰.

75 Aygün (n 2) 138; Borrás and Degeling (n 4) 153.

76 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinin 37. maddesi aynen şu şekildedir:

“Yetkili makamlara yapılan doğrudan talepler

(1) Sözleşme, Akit Devletin iç hukukuna göre bir kişinin (başvuru sahibinin), o devletin yetkili makamına, 18. maddeye bağlı olarak bir nafaka kararının alınması veya değiştirilmesi amacı da dâhil olmak üzere Sözleşme’de düzenlenen konularda, doğrudan ulaşması için sağlanan usullere başvurma olasılığını bertaraf etmez.

(2) Madde 40 (2), 42, 43 (3), 44 (3), 45 ve 55 hariç, Madde 14 (5), 17 b), ve V., VI., VII. Bölüm ve bu bölüm hükümleri, bir Akit Devletteki yetkili bir makama doğrudan yapılan tanıma ve tenfiz taleplerinde uygulanır.

(3) 2. fıkranın amacı doğrultusunda, 2. maddenin 1. fıkrasının a) bendi, söz konusu bentte belirtilen yaşın üzerinde olan korunmaya muhtaç kişiler için nafaka tahsis eden kararlara, böyle bir karar kişi belirtilen yaşa gelmeden önce ve o yaştan sonra ehliyetsizlik nedeniyle bakımını sağlamak için verilmişse, uygulanır.”.

77 Aygün (n 2) 139; Duncan (n 20) 326.

78 Sözleşmenin 37. maddesinin 2. fıkrası içi bkz: (dn 70).

79 Aygün (n 2) 140; Borrás and Degeling (n 4) 201.

80 Aygün (n 2) 140.

III- Sözleşmeye Göre Nafaka Kararlarının Tanınması ve Tenfizi

A- Genel Bilgi

Diğer La Haye Sözleşmelerinden⁸¹ farklı olarak, 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi hem nafaka alacaklarının tahsilini hem de nafaka kararlarının tanınması ve tenfizini düzenlemektedir⁸². Tanıma ve tenfizin kapsamı, Sözleşmeye daha fazla sayıda devletin taraf olmasını sağlamak amacıyla genişletilmiştir⁸³. 1958 ve 1973 tarihli La Haye Sözleşmelerine taraf devletler, tanıma ve tenfize ilişkin işlemleri ayrıntılı bir şekilde gözden geçirme usulüne tâbi tuttuklarından, tanıma ve tenfiz işleri gecikmeye uğramakta ve maliyetlerin de artmasına neden olmaktadır. Bu gecikme ve yüksek maliyet nafaka alacaklısına ağır bir yük olmaktadır⁸⁴. Tanıma ve tenfize ilişkin 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi, önemli ölçüde iyileştirmeler getirmiş, tanıma ve tenfizle ilgili verilen kararlar hakkında bu kararların gözden geçirilmesiyle ilgili önemli kısıtlamalar öngörmüş, davalıya da tanıma ve tenfizin reddine ilişkin itirazda bulunabilme gibi imkânlar tanımıştır⁸⁵.

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi'nde verilen kararların tanınması ve tenfizi ile ilgili hükümler Sözleşmenin 19 ilâ 31. madde hükümleri arasında düzenlenmiştir. Çalışmamızın devamında tanıma ve tenfize ilişkin olarak 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinde oldukça geniş düzenlemelere yer verilmiş olduğundan yeri geldiğinde maddeler üzerinden incelemelerde bulunulacaktır.

B- Tanıma ve Tenfizin Kapsamı

1973 tarihli La Haye Sözleşmesinde de kabul edildiği üzere, 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinde de söz konusu nafaka kararının ister adli makamlardan ister idari makamlar tarafından verilmiş olunsun bu kararların ve ayrıca sulhlerin de tanınıp tenfiz edilebileceği kabul edilmiştir. 1973 tarihli La Haye Sözleşmesinden farklı olarak, nafaka anlaşmalarının da tanınıp tenfiz edilebileceği 2007 tarihli La

81 1958 tarihli Çocuklara Karşı Nafaka Yükümlülüğü Konusundaki Kararların Tanınması ve Tenfizine ilişkin La Haye Sözleşmesi ve 1973 tarihli Nafaka Yükümlülüğü Konusundaki Kararların Tanınması ve Tenfizine İlişkin La Haye Sözleşmesi, nafaka kararlarının tanınması ve tenfizine ilişkin hükümler içeren diğer La Haye Sözleşmeleridir. 1958 tarihli La Haye Sözleşmesi yalnızca çocuklarla ilgili kararların tanınması ve tenfizine ilişkin bir sözleşme iken, 1973 tarihli La Haye Sözleşmesi hem çocuklara hem de yetişkinlere karşı nafaka yükümlülüklerinin tanınması ve tenfizine ilişkin bir sözleşmedir. İzzet Doğan, *Öğretide ve Uygulamada Milletlerarası Aile Hukuku ve Milletlerarası Usul Hukuku*, (Seçkin 2010), 98; Bilal KÖSEÖĞLU, *Uluslararası Çocuk İadesi ve Uluslararası Nafaka Alacakları Davaları (Bilimsel İçtihatlar ve Yargı İçtihatları)*, (Türkiye Barolar Birliği Yayınları 2007), 69. ; Ali İhsan Özüğür, *Türk Medeni Kanununun Yeni Düzenlemelerine Göre Gerekçeli- Açıklamalı- İçtihatlı Nafaka Hukuku (Kanunlar- Milletlerarası Sözleşmeler- Yönetmelikler)*, (5nd edn Seçkin 2014), 946; Gülören Tekinalp, *Milletlerarası Özel Hukuk Bağlama Kuralları*, (10nd edn, Vedat 2009), 264; Ergin Nomer, *Devletler Hususi Hukuku*, (Beta Yayıncılık 2008), 288.

82 Çelikel and Erdem (n 2) 327-329; Aygün (n 2) 141.

83 Aygün (n 2) 141; Duncan (n 20) 324.

84 Aygün (n 2) 141; Carlson (n 23) 32.

85 Aygün (n 2) 141.

Haye Tahsil Sözleşmesinde kabul edilmiştir^{86, 87}.

Sözleşmenin 19. maddesi tanıma ve tenfiz kapsamını düzenlemektedir. Bu madde hükmüne göre,

“(1) Bu bölüm, nafaka yükümlülüğü bakımından adli veya idari makam tarafından verilen bir karara uygulanır. “Karar” terimi, söz konusu makam huzurunda veya bu makam tarafından varılmış bir çözüm veya anlaşmayı da içermektedir. Bir karar, indeksleme yoluyla otomatik tashihi ve ödenmemiş borçlar ile geriye dönük nafaka veya faizlerin ifası istemini ve masraf ya da giderlerin belirlenmesini içerebilir.

(2) Bir karar yalnızca nafaka yükümlülüğüne ilişkin değilse, bu Bölüm hükümleri söz konusu kararın sadece nafaka yükümlülüklerini ilgilendiren kısmına uygulanır.

(3) 1. fıkranın amacı doğrultusunda, “idari makam” kurulduğu Devletin hukukuna göre, kararları,

a) temyiz konusu olabilen ya da adli bir makam tarafından inceleme konusu yapılabilen; ve

b) Aynı konuda adli bir makamın kararıyla benzer bir kuvvet ve etkiye sahip olan kamu kuruluşunu ifade eder.

(4) Bu Bölüm ayrıca 30. maddeye tabi nafaka düzenlemelerine de uygulanır.

(5) Bu Bölümün hükümleri, 37. madde uyarınca talepte bulunulan Devletin yetkili makamına doğrudan yapılan tanıma ve tenfiz talebine de uygulanır.”.

1973 tarihli La Haye Sözleşmesinden farklı olarak, 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinde idari makamın tanımı 3. fıkrada yapılmıştır⁸⁸.

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinde 1973 tarihli La Haye Sözleşmesinden farklı olarak nafaka düzenlemelerinin de tanınması ve tenfizi mümkün kılınmıştır⁸⁹. Sözleşmenin 30. maddesi gereğince, tanıma ve tenfiz düzenlemeleri, nafaka düzenlemeleri hakkında da uygulanacaktır. Nafaka düzenlemesi, Sözleşmenin Tanımlar başlığını taşıyan 3. maddesinde tanımlanmıştır. Bu düzenlemeye göre nafaka düzenlemeleri,

86 Aygün (n 2) 142.

87 Nafaka yükümlülüğü hakkında yabancı kararların tanınması konusunda Türkiye üç sözleşmeye taraf olmuştur. Bunlar; 1958 tarihli Çocuklara Karşı Nafaka Yükümlülüğü Konusundaki Kararların Tanınması ve Tenfizine İlişkin La Haye Sözleşmesi, 1973 tarihli Nafaka Yükümlülüğü Konusundaki Kararların Tanınması ve Tenfizine İlişkin La Haye Sözleşmesi ve son olarak da 2007 tarihli Çocuk Nafakası ve Diğer Nafaka Türlerinin Uluslar arası Tahsiline İlişkin La Haye Sözleşmesi'dir. Bu Sözleşmeler MÖHUK ve Türkiye'nin taraf olduğu iki taraflı adli yardım sözleşmelerinden daha özel niteliktedir. Dolayısıyla, bu Sözleşmelerin kapsamına girdiği ölçüde, MÖHUK ve diğer iki taraflı sözleşmeler değil, MÖHUK'un 1. maddesinin 2. fıkrası gereğince bu Sözleşmelerin hükümleri uygulanacaktır. Ziya Akıncı and Cemile Demir-Gökyayla, *Milletlerarası Aile Hukuku*, (Vedat 2010), 79-80; Çelikel and Erdem (n 2) 315; Şanlı, Esen and Ataman-Fıganmeşe (n 2) 188; Şensöz-Malkoç (n 18) 583. Bu sözleşmeler nafaka kararlarının tanınması ve tenfizi açısından daha elverişli iç hukuk hükümleri veya milletlerarası sözleşmeler olduğu durumlarda onların uygulanmasını engellemeyecektir. Akıncı and Demir-Gökyayla (n 88) 94.

88 Aygün (n 2) 143.

89 Nafaka düzenlemeleri tabiri yerine nafaka anlaşmaları tabirinin kullanılmasının doğru olduğunu savunan AYĞÜN'e göre, Sözleşmenin Türkçe metni incelendiğinde 30. maddede belirtilen ifade “nafaka düzenlemeleri” şeklindedir. Fakat Sözleşmenin İngilizce metnini incelediğimizde, 30. maddenin düzenlemesinde başlığın “maintenance arrangement” şeklinde ifade edildiğini, bu ifadenin de tam Türkçesinin nafaka düzenlemeleri değil, nafaka anlaşmaları olduğunu kabul edip, nafaka düzenlemeleri yerine nafaka anlaşmaları tabirini kullanmanın doğru olduğunun kabulü gerekir. Aygün (n 2) 143.

“...e) “Nafaka düzenlemesi”, nafaka ödemelerine ilişkin

i) yetkili bir makam tarafından düzenlenmiş veya geçerli bir belge olarak onaylanmış olan; veya
ii) yetkili bir makam tarafından gerçekliği doğrulanmış veya karara bağlanmış, kaydedilmiş veya sunulmuş olan ve yetkili makamının inceleme ve değişiklik konusu olabilen; yazılı anlaşmayı ifade eder...” Bu tanımlamadan da yola çıkarak nafaka düzenlemelerinin, nafaka anlaşmaları şeklinde belirtilmesi daha uygun olacaktır. Dolayısıyla bu açıklamalardan sonra çalışmamıza nafaka düzenlemeleri olarak değil, nafaka anlaşmaları olarak devam edilecektir.

Nafaka anlaşmalarını düzenleyen Sözleşmenin 30. maddesi⁹⁰, Sözleşmenin hazırlık aşamasında bu kapsama giren resmi belgeler ve özel anlaşmaların dâhil edilmesine ilişkin uzun tartışmalar sonucunda oluşturulmuştur. Zira, bazı ülkelerde nafaka yükümlülüğüyle ilgili resmi nitelikte belgelerin ne olduğu bilinmemektedir⁹¹. Örneğin, şartlarının varlığı hâlinde “kararlar” gibi hüküm ve sonuç doğuran özel anlaşmalara Türkiye gibi bazı devletler yabancı kalmaktadırlar⁹². Nafakanın ödenmesi hakkında gönüllülüğün uluslararası alanda üst düzeye çıkarılması amacıyla, bu tür anlaşmalar da Sözleşmenin kapsamına alınmıştır⁹³.

Sözleşmenin 30. maddesinin 8. fıkrası gereğince, bir Âkit devlet, nafaka anlaşmasının tanınması ve tenfizi bakımından çekince koyabilir, böylece nafaka anlaşmalarını tanımama ve tenfiz etmeme hakkını saklı tutabilir. Türkiye, 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesine tek çekincesi olarak bu konuda bir çekince ileri sürmüştü,

90 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinin 30. maddesi aynen şu şekildedir:

“Nafaka düzenlemeleri

(1) Bir Akit Devlette yapılan nafaka düzenlemesi, menşe Devlette tenfizi mümkün bir karar olması koşuluyla, bu Bölüm kapsamındaki bir kararın tanınması ve uygulanması hakkına sahiptir.

(2) Madde 10 1) a) ve b) ve (2) a) bağlamında “karar” terimi nafaka düzenlemesini kapsar.

(3) Nafaka düzenlemesinin tanınması ve tenfizi başvurusuna aşağıdaki belgeler eklenir:

a) Nafaka düzenlemesinin tam metni; ve

b) belirli bir nafaka düzenlemesinin menşe Devlette karar olarak uygulanabilir olduğunu belirten bir belge.

(4) Nafaka düzenlemesinin tanınması ve tenfizi aşağıdaki koşullarda reddedilebilir:

a) tanınma ve tenfiz talepte bulunulan Devletin kamu düzenine açıkça aykırı ise;

b) nafaka düzenlemesi tahrifat veya sahtecilik yoluyla elde edilmişse;

c) nafaka düzenlemesi, talepte bulunulan Devlette veya başka bir Devlette, aynı taraflar arasında verilen ve aynı amacı taşıyan bir kararla çeliştiğinde, söz konusu çelişen kararın talepte bulunulan Devlette tanınma ve tenfizi için gerekli şartları taşıması koşuluyla;

(5) Madde 20, 22, 23 (7), 25 (1) ve (3) hariç bu bölümün hükümleri aşağıdaki haller dışında nafaka düzenlemesinin tanınması ve tenfizine uygun düştüğü şekilde uygulamaktadır:

a) Madde 23 (2) ve (3) uyarınca yapılan bir bildiri veya kayıt yalnızca 4 a) fıkrasında belirtilen nedenden dolayı reddedilebilir;

b) Madde 23 (6) 'da bahsedildiği şekilde bir itiraz veya temyiz yalnızca aşağıdaki hususlara dayanabilir:

i) 4. maddede belirtilen tanıma ve temyizi reddetme gerekçeleri;

ii) 3. fıkraya gereğince iletilen bir belgenin aslına uygunluğu ve bütünlüğü;

c) Madde 24(4) 'te belirtilen usule göre, yetkili makam bu maddenin 4. fıkrasının a bendinde yer alan tanıma ve tenfizin reddi nedenine ilişkin re'sen (kendiliğinden) incelemede bulunabilir. Yetkili makam, bu maddenin 4. Fıkrasında yer alan bütün tanıma ve tenfizin reddi nedenlerini ve 3. Fıkra uyarınca iletilen herhangi bir belgenin aslına uygunluğu ya da doğruluğunu, davalı tarafından ileri sürülmüşse veya söz konusu hususlara ilişkin şüpheler; belgelerin metinlerinden açıkça anlaşılıyorsa yeniden inceleme konusu yapabilir.”

(6) Nafaka düzenlemesinin tanınması ve tenfizi işlemleri, düzenlemeye ilişkin bir itirazın Akit Devletin yetkili bir makamı tarafından incelenmekte olması halinde durdurulur.

(7) 63. madde uyarınca bir Devlet nafaka düzenlemesinin tanınmasına ve tenfizine ilişkin başvuruların sadece Merkezi Makamlar aracılığıyla yapılacağını beyan edebilir.

(8) 62. madde uyarınca bir Akit Devlet nafaka düzenlemesini tanımama ve tenfiz etmeme hakkını saklı tutabilir.”

91 Aygün (n 2) 143.

92 Buna karşılık örneğin Kanada'da özel anlaşmalar kullanılmaktadır. Aygün (n 2) 143.

93 Aygün (n 2) 144; Duncan (n 2) 325.

nafaka anlaşmalarını tanımama ve tenfiz etmeme hakkını saklı tutmuştur. Bu sebeple, Türkiye, diğer âkit devletlerin nafaka anlaşmalarının tanınması ve tenfizi konusunda, Türk makamlarına başvuru yapıldığı durumlarda, söz konusu çekince dolaylı başvuru kabul etmeyecektir⁹⁴. Aynı zamanda âkit devletler, nafaka anlaşmalarının tanıma ve tenfiz etme yönündeki başvuruların, yalnızca merkezi makamlar aracılığıyla yapılacağını beyan edebilirler.

C- Tanıma ve Tenfiz Şartları

2007 tarihli Tahsil Sözleşmesinde nafaka kararlarının ve anlaşmalarının tanınması ve tenfizi 20. maddedeki esaslara bağlanmıştır. 20. maddenin 6. fıkrası uyarınca, nafaka kararlarının tanınması ve tenfizi için ilk olarak menşe devlette tanınabilir ve tenfiz edilebilir olması gerekmektedir⁹⁵. Sözleşmenin 20. maddesine göre, menşe devlette alınmış bir karar aşağıdaki koşullarda âkit devletlerde tanınır ve tenfiz edilir:

- a) İşlemlerin başladığı dönemde davalının mutad meskeni menşe Devlette bulunuyor ise;⁹⁶
- b) Davalı açıkça belirterek ya da mümkün olan ilk fırsatta yargı yetkisine itirazda bulunmadan davanın esasına ilişkin savunma yaparak yargı yetkisini onaylamış ise;
- c) İşlemlerin başladığı dönemde alacaklının mutad meskeni menşe Devlette bulunuyor ise;⁹⁷
- d) Davalının menşe Devlette çocukla birlikte yaşıyor olması veya orada yerleşim yeri edinmiş ve çocuğa destek sağlamış olması satıyla, işlemlerin başladığı dönemde kendisine nafaka bağlanması kararı verilen çocuğun mutad meskeni söz konusu menşe Devlette bulunuyor ise;⁹⁸
- e) Çocuklarla ilgili olarak nafaka yükümlülüklerine ilişkin anlaşmazlıklar dışında, taraflar arasında yargı yetkisine ilişkin yazılı bir anlaşma yapılmış ise;⁹⁹ veya
- f) Yargı yetkisi, yalnızca taraflardan birinin tabiiyetine dayandırılmadıkça kişisel statü veya velayet sorumluluğuyla ilgili söz konusu yargı yetkisini gerçekleştiren bir makam tarafından karar verilmiş ise.”

94 Bu hususu Türk hukuku bakımından ilk defa dile getiren yazar AYGÜN'dür. Aygün (n 2) 145. Sözleşmenin 62. maddesinde çekince konulmasının mümkün olduğu hâller düzenlenmiştir. Bu hâller içerisinde nafaka anlaşmalarına ilişkin tanımama ve tenfiz etmeme hakkının saklı tutulması da vardır. Sözleşmenin 62. maddesinin 1. fıkrası aynen şu şekildedir:

“ Çekinceler

(1) Herhangi bir Akit Devlet, tasdik, kabul, onay veya katılım süresinden sonra olmamak üzere veya 61. maddeye binaen bir beyan sırasında Madde 2(2), 20 (2), 30 (8), 44 (3) ve 55 (3)'te öngörülen bir veya daha fazla çekince koyabilir. Başka hiçbir çekince konulmasına izin verilmez.”

95 Şensöz-Malkoç (n 18) 603.

96 1973 tarihli La Haye Sözleşmesinin 7. maddesine göre nafaka kararının verildiği devletin makamının yetkili sayılması için, “nafaka borçlusu veya alacaklının mutad meskeninin davanın açıldığı sırada kararın verildiği devlette bulunması” şartı aranmaktadır. 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesiyle de benzer bir hüküm getirilmiştir. Aygün (n 2) 146.

97 ABD başta olmak üzere kimi devletler, nafaka alacaklısının mutad meskeninin tek başına yetkiyi belirlemede yetersiz kaldığını ileri sürmüşler ve bu bende karşı çıkmışlardır. Bu bent hükmü 1973 Sayılı La Haye Sözleşmesinde de aynı şekilde düzenlenmiştir. Karşı çıkmalar sonucunda 20. maddenin 2. fıkrasına âkit devletlerin çekince koyabilecekleri düzenlemesi getirilmiştir. Aygün (n 2) 147.

98 Sözleşmenin 20. maddesinin nu bendi önceki La Haye Sözleşmelerinde yer almayan yeni bir düzenlemedir. Bu hükümle birlikte eskiden çocukla birlikte aynı ülkede yaşayıp daha sonradan nafaka borçlusunun iş gibi nedenlerle başka bir ülkeye gittiği durumlarda, çocuğun mutad meskeninin bulunduğu devlet ile borçlu arasında bir bağ kurulması imkânı doğmuştur. Aygün (n 2) 147-148; Borrás and Degeling (n 4) 163.

99 2007 tarihli La Haye Protokolünde hukuk seçimi 18 yaşın altındaki çocuklar ile beden ve ruh sağlığı yerinde olmayan bazı yetişkinler hakkında geçerli değildir. Bu anlayış aynı şekilde 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinde de benimsenmiş olup, çocuğa karşı nafaka yükümlülüklerinde yetki anlaşması kabul edilmemiştir. Ayrıca 20. maddenin 2. fıkrasında bu bent hakkında âkit devletlere çekince koyabilme imkânı getirilmiştir. Aygün (n 2) 148; Borrás and Degeling (n 4) 163.

Görüldüğü üzere, Sözleşmenin 20. maddesinde tanıma ve tenfiz için gereken yetkiye ilişkin şartlar düzenlenmiş bulunmaktadır. Eğer nafaka kararı, bu koşullardan birinde sayılan ve yetkili olduğu kabul edilen makamlardan biri tarafından verilememişse o kararın tanınması ve tenfizi mümkün değildir¹⁰⁰.

Sözleşmenin 2. fıkrası gereğince, bir Âkit Devlet, 62. madde uyarınca, fıkra 1 c), e) veya f) ile ilgili olarak çekince koyabilir. 2. fıkra kapsamında çekince koyan bir Akit Devlet, kendi kanunu benzer durumlarda yetkili makamlarına yargı yetkisi tanımış veya tanıyabilecek olduğu takdirde, söz konusu kararı tanır ve tenfiz eder. 2. fıkra kapsamında konulan bir çekince ötürü kararın tanınması mümkün değilse ve borçlunun yerleşim yeri Akit Devlette ise, bu Akit Devlet alacaklının yararına karar verilmesi için gerekli bütün önlemleri alır. Yukarıdaki cümle, 19. maddenin 5. fıkrası kapsamında tanıma ve tenfiz için yapılan doğrudan taleplere veya Madde 2 (1) b)'de atıfta bulunulan nafaka talebine uygulanamaz. 18 yaşından küçük bir çocuğun lehinde verilen bir karar, yalnızca 1. fıkranın c), e) veya f) bentleri açısından konulmuş bir çekince sebebiyle tanınmıyor ise, bu kararın talepte bulunulan Devlette söz konusu çocuğun nafaka için uygunluğunu saptadığı kabul edilir¹⁰¹.

D- Tanıma ve Tenfiz Engelleri

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinin tanıma ve tenfiz red sebepleri 22. maddede düzenlenmiştir. Bu maddedeki sebepler, kümülatif olmayıp alternatif niteliktedir¹⁰². Sözleşmenin 22. maddesindeki tanıma ve tenfizi red sebepleri şunlardır:

- a) Kararın tanınması ve tenfizi talepte bulunulan Devletin kamu düzenine açıkça aykırı ise;*
- b) Karar, usule ilişkin bir konu ile ilgili olarak sahtecilikle elde edilmişse;*
- c) Aynı taraflar arasında ve aynı amacı taşıyan davalar talepte bulunulan Devletin yetkili makamı huzurunda görülmekte ise ve söz konusu davalar ilk kez açılıyorsa;*
- d) Karar, talepte bulunulan Devlette veya başka bir Devlette, aynı taraflar arasında verilen ve aynı amacı taşıyan kararlarla uyummadığında, söz konusu uyummayan kararın talepte bulunulan Devlette tanınması ve tenfizi için gerekli şartları taşınması koşuluyla;*
- e) Davalının menşee Devletteki davada hazır bulunmadığı ve temsil edilmediği durumlarda:*
 - i) Menşee Devlet hukukunun davanın ihbarına olanak sağlamasına karşın davalıya usulüne uygun ihbar yapılmamış ve kendisini savunma hakkına sahip olamamışsa; veya*
 - ii) Menşee Devlet hukuku davanın ihbarına olanak sağlamıyor, karar davalıya usulüne uygun bir şekilde bildirilmemiş ve maddi vakia ve hukuki hususlara ilişkin itiraz ya da temyiz imkânı sunulmamışsa;¹⁰³ veya*
- f) Kararın 18. maddeyi ihlal ederek verildiği durumlarda.”.*

100 Aygün (n 2) 146.

101 Sözleşmenin 20. maddesinin açıklamaları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Borrás and Degeling (n 4) 159-167.

102 Aygün (n 2) 149.

103 Daha önceki La Haye Sözleşmelerinde bu engel bulunmamakta olup, adil yargılanma hakkı bakımından hukuki dinlenilme ve savunma hakkına ilişkin yeni bir düzenlemedir. Ayrıntılı bilgi hakkında bkz: Aygün (n 2) 152; Borrás and Degeling (n4) 171.

Sözleşmenin 22. maddesinin c bendinde 1973 tarihli La Haye Sözleşmesi'nde de yer alan tanıma ve tenfiz engeli mevcuttur. Bu engele göre, nafaka kararının tanınması ve tenfizi için talep edilen devlette, tarafların aynı olduğu, konu bakımından da aynı amaca yönelik olan önceden açılmış ve görülmekte olan bir dava söz konusu ise, 2007 tarihli Sözleşmeye göre nafaka kararlarının tanınması ve tenfizi mümkün olmayabilecektir. Dikkat edilmesi gereken husus, tanınması ve tenfizi istenen kararın konusu ile talep edilen devlette görülen davanın konusunun birbiriyle aynı olmasıdır¹⁰⁴.

Yine Sözleşmenin 22. maddesinin d bendinde 1973 tarihli La Haye Sözleşmesi'nde de yer alan milletlerarası karar ahengini sağlamak amacıyla getirilmiş bir tanıma ve tenfiz engelidir. Zira, bu engele göre, talep edilen devlette veya başka bir devlette aynı konuda ve aynı taraflar arasında verilen kararla uyuşmayan bir kararın bulunması durumunda ilgili kararın tanınması ve tenfizi mümkün olamayabilecektir¹⁰⁵.

Son olarak Sözleşmenin 22. maddesinin e bendinde MÖHUK' un 55. maddesinin 2. fıkrasına¹⁰⁶ benzer bir düzenleme tanıma ve tenfiz engeli olarak getirilmiştir. Bu bentte sayılan hususlar diğer La Haye Sözleşmelerinde yer almayan yeni bir düzenlemedir. Bu düzenlemeyle adil yargılanma haklarından olan hukuki dinlenilme ve savunma haklarının sağlanması amaçlanmıştır.

E- Tanıma ve Tenfiz Usulü

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinin 23. ve 24. maddelerinde tanıma ve tenfizin usullerine ilişkin ayrıntılı düzenlemeler mevcuttur.

Nafaka kararının tanınması ve tenfizi açısından Sözleşmenin iki farklı usul öngördüğünü söyleyebiliriz. Bu usullerden 23. maddede düzenlenen usul olan kayıt ve ilan usulü asıl usuldür. 24. maddede belirtilen usul ise alternatif usuldür.

104 Aygün (n 2) 150-151.

105 Aygün (n 2) 151.

106 MÖHUK' un 55. maddesinin 2. fıkrası aynen şu şekildedir: “(2) Karşı taraf ancak bu bölüm hükümlerine göre tenfiz şartlarının bulunmadığını veya yabancı mahkeme ilâminin kısmen veya tamamen yerine getirilmiş yahut yerine getirilmesine engel bir sebep ortaya çıkmış olduğunu öne sürerek itiraz edebilir.”

1- Kayıt veya İlan Usulü

Sözleşmenin 23. maddesinde¹⁰⁷ kayıt ve ilan usulü düzenlenmiştir. Bu maddeye göre, tanıma ve tenfiz için yapılan başvurular talepte bulunulan devletin merkezi makamına derhal bildirilecektir. Talep edilen devletin merkezi makamı da yapılan başvuruyu derhal beyan edecek veya kararın icrası için kayıt altına alacak olan makama gecikmeksizin yönlendirecektir.

Ayrıca talepte bulunulan devletteki yetkili makama doğrudan başvuru yapıldığında, yetkili makam, başvuruyu, kararın icra edilebilirliğini beyan edecek veya icrası için derhal kayıt altına alacaktır.

Nafaka kararının icrasını beyan etme veya kayıt altına alma yalnızca talepte bulunulan devletin kamu düzenine açıkça aykırılık teşkil ediyorsa reddedilebilecektir. Bu durumda başvuru sahibinin ya da davalının görüş bildirme hakkı yoktur.

Başvuru sahibi veya davalı, yapılan beyan veya kayıt ya da bunların reddine ilişkin olarak derhal bilgilendirilirler; bu kişiler, bilgilendirmeden sonra, esas ya da usule ilişkin itiraz veya temyiz yoluna da başvurabilirler. İtiraz ya da temyiz süresi bilgilendirmenin bu kişilere yapıldığı tarihten itibaren 30 gündür. Ancak itiraz ya da temyiz başvurusunda bulunan kişinin yerleşim yeri, beyan veya kaydın yapıldığı veya reddedildiği âkit devlette bulunmuyorsa itiraz veya temyiz süresi, kendilerine yapılan bildirimden itibaren 60 gündür. Bu itiraz veya temyiz taleplerinin 30 ve 60 günlük sürelerle bağlı tutulması, nafakanın olabildiğince hızlı tahsil edilmesi bakımından 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesiyle getirilen bir yeniliktir¹⁰⁸.

107 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi'nin 23. maddesi aynen şu şekildedir:

“(1) Bu Sözleşmenin hükümlerine göre, tanıma ve tenfiz usulleri talepte bulunulan Devletin hukukuna tâbi olur.

(2) Bölüm III uyarınca bir kararın tanıma ve tenfiz başvurusu Merkezi Makam aracılığı ile yapıldığında yerlerde, talep edilen Merkezi Makam derhal:

a) Başvuruyu, kararın tenfizini gecikmesizin beyan edecek ya da tenfizi için kararı kayıt altına alacak olan makama yönlendirir; veya

b) Yetkili makam kendisi ise, söz konusu tedbirleri kendisi alır.

(3) 19. maddenin 5. fıkrası uyarınca talepte bulunulan Devletteki yetkili makama doğrudan talepte bulunulduğunda, söz konusu makam vakit kaybetmeksizin kararın uygulanabilir olduğunu bildirir veya tenfiz kararını kayda geçirir.

(4) Beyan etme ve kayda geçirme yalnızca madde 22 a)'da belirtilen gerekçeye dayanarak reddedilebilir. Bu aşamada ne başvuru sahibi ne de davalının herhangi bir görüş sunma hakkına sahiptir.

(5) Başvuru sahibi ve davalı, 2. ve 3. fıkralar kapsamında yapılan beyan veya kayıt veya bunlara ilişkin olarak 4. fıkra kapsamındaki ret hakkına gecikmeksizin bilgilendirilirler ve söz konusu kişiler esas ya da usule ilişkin olarak itiraz veya temyiz yoluna başvurabilirler.

(6) İtiraz veya temyize, 5. fıkra kapsamında bildirim yapıldığı tarihten itibaren 30 gün içinde gidilir. İtiraz veya temyiz başvurusunda bulunan tarafın yerleşim yeri, bildirim veya kaydın yapıldığı veya reddedildiği Akit Devlette değilse, itiraz veya temyize bildirim yapıldığı tarihten itibaren 60 gün içinde gidilir.

(7) İtiraz veya temyiz, aşağıdaki hususlara dayanabilir:

a) 22. maddede belirtilen tanıma ve temyizi reddetme gerekçeleri;

b) 20. madde kapsamında tanıma ve temyiz esasları;

c) Madde 25 (1) a), b) veya d) veya (3) b) gereğince iletilen herhangi bir belgenin aslına uygunluğu veya bütünlüğü.

(8) Davalının itiraz ya da temyizi, tanıma ve tenfiz vadesi dolmuş ödemelere ilişkin olduğu ölçüde, borcun yerine getirildiği hususuna da dayanabilir.

(9) Başvuru sahibi ve davalı, itiraz veya temyizi takiben karar hakkında gecikmeksizin haberdar edilir.

(10) Talepte bulunulan Devletin hukuku izin verdiği takdirde, yeni bir temyiz istisnai bir durum olmadıkça sürece kararın tenfizini askıya alma sonucu doğurmaz.

(11) Herhangi bir temyiz de dâhil olmak üzere, tanıma ve tenfiz kararı alırken yetkili makam süratle hareket eder.”.

108 Aygün (n 2) 154.

Sözleşmenin 23. maddesiyle, başvuru sahibi veya davalıya, başvurunun Sözleşmenin 20. maddesinde düzenlenen tanıma-tenfiz şartlarına, yine başvurunun Sözleşmenin 22. maddesinde düzenlenen tanıma-tenfiz engellerine, tanıma-tenfizde başvuru yapılırken eklenecek olan belgelerin eksik olup olmadıklarına veya doğru olup olmadıklarına ilişkin itiraz veya temyiz yoluna başvuru imkânı tanınmıştır. Davalı, bu hüküm gereği, geçmişte yapmış olduğu ödemeleri öne sürerek borcunu yerine getirdiğine ilişkin itiraz veya temyiz başvurusunda da bulunabilir. Yapılan itiraz veya temyizler hakkında, başvuru sahibi veya davalı derhal haberdar edilmek zorundadır. Yapılan itiraz veya temyiz başvuruları, talepte bulunulan devletin hukukunun izin vermesi şartıyla, kararın icrasını durdurmaz.

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi' nin 23. maddesinin öngörmüş olduğu sistem bakımından ABD, Kanada ve AB ülkelerinde benzer sistem söz konusuyken Çin, Japonya ve Rusya gibi ülkelerde tanıma ve tenfizin usulüne ilişkin tamamen farklı bir sistem mevcuttur. Bu sebeple, 23. maddeye itirazda bulunan ülkeler tanıma ve tenfize ilişkin esnek hükümlerin getirilmediği sürece Sözleşmeye taraf olmalarının mümkün olmayacaklarını bildirmişlerdir. Bunun sonucunda da 23. maddeye ek olarak 24. maddeyle alternatif bir usul öngörülmüştür¹⁰⁹.

2- Alternatif Usul

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi' nin 23. maddesinde düzenlenen iki aşamalı tanıma tenfiz sistemine ek olarak tek aşamalı bir tanıma-tenfiz sistemi kabul edilmiştir. Bunun sebebi, 23. maddede düzenlenen tanıma ve tenfiz usulünde, nafaka kararının önce icra edilebilir nitelikte olduğunun yetkili makam tarafından ilan veya kayıt edilmesi, daha sonrasında ise taraflara itiraz veya temyiz imkânının verilmesi, tanıma ve tenfiz kararı hakkında doğrudan mahkemeye başvurunun söz konusu olduğu Türkiye gibi devletler açısından aşına olmayan bir usul olmasıdır. Dolayısıyla, Sözleşmenin 24. maddesinde¹¹⁰ düzenlenen alternatif usulün konulması ihtiyacı doğmuştur¹¹¹.

109 Carlson (n 23) 34; Borrás and Degeling (n 4) 173-175.

110 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi' nin 24. maddesi aynen şu şekildedir:

“(1) 23. maddenin 2. ila ve 11. fıkrası hükümlerine rağmen, bir Devlet, 63. madde uyarınca, bu maddede belirtilen tanıma ve tenfiz usulünü uygulayacağını beyan edebilir.

(2) Bölüm III uyarınca bir karar tanıma ve tenfiz başvurusu Merkezi Makam aracılığı ile yapıldığında, talep edilen Merkezi Makam derhal;

a) Ya tanıma ve tenfiz uygulamasına karar verecek yetkili makama başvuruyu yönlendirir; ya da

b) Kendisi yetkili makam ise, söz konusu kararı kendisi alır.

(3) Tanıma ve tenfiz kararı, dava usulüne uygun olarak ve derhal davalıya ihbar edildikten ve iki tarafın da kendilerini ifade edebilmeleri için yeterli imkân verildikten sonra, yetkili makam tarafından verilir.

(4) Yetkili makam, Madde 22 a), c) ve d)'de belirtilen tanıma ve tenfizi reddetme gerekçelerini re'sen (kendiliğinden) dikkate alabilir. Yetkili makam, madde 20, 22 ve 23 (7) c)'de belirtilen hususları, davalı tarafından ileri sürülmüş olması halinde ya da bu hususlara ilişkin şüphelerin 25. maddeye istinaden sunulan belgelerin metinlerinden açıkça anlaşılması halinde dikkate alabilir.

(5) Tanıma ve tenfizin reddi, tanıma ve tenfiz vadesi dolmuş ödemelere ilişkin olduğu ölçüde, borcun yerine getirildiği hususuna da dayanabilir.

(6) Talep edilen Devletin hukuku izin verdiği takdirde, herhangi bir temyiz istisnai bir durum olmadığı sürece kararın tenfizini askıya alma sonucu doğurmaz.

(7) Herhangi bir temyiz de dâhil olmak üzere, tanıma ve tenfiz kararı alınırken yetkili makam süratle hareket eder.”.

111 Aygün (n 2) 155; Borrás and Degeling (n 4) 177.

Âkit bir devlet, Sözleşmenin 63. maddesi uyarınca, 24. maddenin 1. fıkrasına göre, bu maddede belirtilen alternatif tanıma ve tenfiz usulünü uygulanacağını beyan edebilir. Türkiye, sözleşmeye taraf olurken, tanıma ve tenfiz uygulamasında alternatif usulü tercih ettiğini beyan etmiştir¹¹².

Sözleşmenin 23. maddesindeki usule nazaran 24. maddede düzenlenen alternatif usul imkânlarının, daha sınırlı, borçluya daha fazla sorumluluk yükleyen, hızlı ve esnek bir yapıda olduğunu söylemek mümkündür¹¹³.

Sözleşmenin 23. ve 24. maddelerinde düzenlenen tanıma ve tenfiz usullerinde, yapılacak başvurulara eklenecek belgelerin neler olduğu Sözleşmenin 25. maddesinde düzenlenmiştir. Bu belgeler; kararın tam metni, kararın verildiği devlette icra edilebilir olduğunu belirten belge, kararın davalıya usulüne uygun tebliğ edildiğini ve savunma imkânı verildiğini ispatlayan belge, vadesi geçtiği hâlde ödenmemiş borç miktarını ve bu miktarın hesaplanmasını gösteren belge, nafakanın uyarlanması için gerekli bilgi ve belge ile başvuru sahibinin kararın verildiği devlette aldığı adli yardımı gösteren belgedir^{114, 115}.

112 Aygün (n 2) 155.

113 Aygün (n 2) 155; Duncan (n 20) 11; Borrás and Degeling (n 4) 177.

114 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi'nin "Belgeler" başlıklı 25. maddesi aynen şu şekildedir:

"(1) 23. madde veya 24. madde kapsamındaki tanıma ve tenfiz başvurusuna aşağıdaki belgeler eklenir:

a) Kararın tam metni;

b) Menşe Devletinde kararın uygulanabilir olduğunu belirten belge, ve kararın bir idari makam tarafından verilmesi durumunda söz konusu Devlet, 57. madde uyarınca idari makamlarının kararlarının her zaman koşulları yerine getirdiğini belirtmemiş ise 19. maddenin 3. fıkrasında belirtilen koşulların sağlandığını belirten belge;

c) Davalı, menşe devletteki duruşmalarda hazır bulunmamış ve temsil edilmemiş ise, davalıya davanın ihbarının usulüne uygun olarak yapılmış ve kendini savunma imkânının sunulmuş olduğunu veya davalıya kararın usulüne uygun bir şekilde bildirildiği ve maddi vakıta ve hukuki hususlara ilişkin itiraz ya da temyiz imkânının sunulduğunu tasdik eden belge veya belgeler;

d) gerektiğinde, ödenmemiş borç miktarını ve söz konusu miktarın hesaplandığı tarihi gösteren bir belge;

e) gerektiğinde, indeksleme yoluyla otomatik tahsis sağlayan bir karar durumunda, gereken hesaplamaları yapmak için lüzumlu bilgiyi içeren bir belge;

f) gerektiğinde, başvuru sahibinin menşe Devletinde aldığı ücretsiz adli yardım kapsamını gösteren belge.

(2) Madde 23 (7) c) uyarınca bir itiraz veya temyiz durumunda veya talepte bulunulan Devletteki yetkili makamın talebi üzerine, ilgili belgenin menşe Devletteki yetkili makamınca onaylanmış tam sureti derhal aşağıdakiler tarafından sağlanır:

a) Başvurunun Bölüm III uyarınca yapıldığı hallerde, talep eden Devletin Merkezi Makamı tarafından;

b) İstemin talepte bulunulan Devletin yetkili makamına doğrudan yapıldığı hallerde, başvuru sahibi tarafından.

(3) Bir Akit Devlet 57. madde uyarınca aşağıdaki hususları belirtebilir:

a) Kararın menşe Devletteki yetkili makam tarafından onaylanmış tam suretinin başvuruya eklenmesi gerektiği;

b) Kararın tam metni yerine, Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı tarafından önerilen ve yayımlanan formatta da olabilecek menşe Devletin yetkili makamı tarafından verilen kararın özeti veya bir bölümünü, kabul edeceği durumları; veya

c) 19. maddenin 3. fıkrası koşullarının yerine getirildiğini belirten bir belgenin istenmediği."

115 Türkiye, Sözleşmeye taraf olurken 3 Nolu beyanla Sözleşme kapsamındaki başvurularda başka belgelerin de talep edilebileceğini beyan etmiştir. Bu belgeler;

- Nafaka kararı ve varsa bu kararda değişiklik yapan kararın tam metninin onaylı sureti,
- Gerekli olduğu ölçüde davanın ve mahkeme kararının borçluya tebliğ edildiğini gösteren belgeler,
- Borçlunun kimliğine ilişkin bilgi ve belgeler ile varsa fotoğrafı,
- Alacaklı ve borçlunun yasal temsilcisine ilişkin bilgi ve belgeler,
- Çocuğun doğum sertifikası ya da aile nüfus kaydı, bunlar yoksa soybağını ispata yarar diğer belgeler,
- Yoksulluk nafakasına yönelik taleplerde alacaklının medeni hâline ilişkin belge,
- 18 yaşını doldurmuş çocukların işleyen nafaka alacaklarına yönelik taleplerde eğitimin devam ettiğini gösteren belge,
- Nafaka borcunun bir endekse bağlanması durumunda endekslenme yöntemi, faiz ödeme yükümlülüğü bulunması hâlinde ödenecek faiz oranı ve faizin başladığı tarih,
- Başvuranın Türkiye Cumhuriyeti merkezi makamını yetkilendirdiğini gösteren yetki belgesi,
- Birikmiş nafaka borcu ve varsa ödemeleri gösteren liste. Aygün 157.

IV- Talepte Bulunulan Devlet Hukukuna İstinaden İcra

La Haye Sözleşmeleri tarihinde ilk olarak, 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinde talepte bulunulan devletin hukukuna göre tenfiz¹¹⁶ ayrı bir bölümde düzenlenmiştir. Bu sözleşme hükümlerine bazı devletler tarafından, sözleşme hükümlerine nazaran ulusal yasalara baskın hakimiyet verildiğinden bahisle karşı çıkmıştır. Fakat, karşı çıkmalara rağmen bu hükümler Sözleşmede 32 ilâ 35. maddeler arasında yerini almıştır¹¹⁷.

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinin 32. maddesine göre, âkit menşe devlette verilen bir nafaka kararının tanınması veya tenfizi gerçekleştirildikten sonra kararın icrası talepte bulunulan devletin hukukuna göre ve derhal gerçekleştirilir. Nafakaya ilişkin bir kararın icra edilebilir olduğu bildirildiğinde ya da icrası kayıt altına alındığında, merkezi makamlar aracılığıyla yapılan başvurular söz konusu olduğunda, kararın icrası, başka bir işlem yapılmasına gerek olmadan devam eder. Kural, nafaka kararlarının icrasına talep edilen devletin hukukunun uygulanması iken, Sözleşmenin 32. maddesinin 4. ve 5. fıkralarında bu kurala istisnalar getirilmiştir. Bunlara göre, nafaka yükümlülüğünün süresi hakkında kararın verildiği devlette uygulanan tüm kurallara etki tanınacaktır. Nafaka borçlarının ödenmemesi hâlinde uygulanacak zamanaşımı süresi bakımından ise, kararın verildiği menşe devlet ile talepte bulunulan devletin hukuklarından hangisi daha uzun süreli zamanaşımı öngörüyor ise o devletin hukuku esas alınacaktır¹¹⁸.

Kendisine nafaka kararının icrası için talepte bulunulan devlet, Sözleşme kapsamında yapılan başvurularda, Sözleşmenin 33. maddesi¹¹⁹ gereğince, en azından kendi iç hukukunda uyguladığı usul ile aynı seviyede usulleri sağlamak zorundadır. Talepte bulunulan devlette yabancı kararların icrasına uygulanacak icra prosedürü, iç hukuk kapsamında verilen kararlara uygulanacak icra prosedüründen daha ağır olamaz¹²⁰.

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinin 34. maddesi gereğince, Âkit devletler kararları tenfiz için iç hukuklarında etkili tedbirleri alacaklardır. Madde hükmüne göre alınabilecek tedbirler şunlardır:

116 *Aygün*, Türk hukukunda ilk defa sözleşmenin tercüme metnindeki hatayı tespit edip, kullanılması gereken terimin ‘tenfiz’ değil, ‘icra’ olması gerektiğini dile getirmiş; eserinde ‘tenfiz’ yerine ‘icra’ terimini kullanmıştır. Bu bakımdan çalışmada ‘tenfiz’ terimi yerine ‘icra’ terimi kullanılmıştır.

117 *Aygün* (n 2) 159; *Borras and Degeling* (n 4) 191.

118 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinin 32. maddesi aynen şu şekildedir:

“ İç Hukuk Kapsamında Tenfiz

(1) Bu bölüm hükümlerine göre, tenfiz, talep edilen Ülke hukukuna göre gerçekleştirilir.

(2) Tenfiz vakit kaybetmeden gerçekleştirilir.

(3) Bir kararın V. Bölüm hükümlerine göre tenfiz edilebilir olduğu bildirildiğinde ya da tenfizi tescil edildiğinde, başvurunun merkezi makamlar aracılığıyla yapılması durumunda, tenfiz, başvuran tarafından başka bir işlem yapılmasına gerek olmadan devam eder.

(4) Nafaka yükümlülüğünün süresine ilişkin kararın menşe devletinde uygulanan tüm kuralların etkisi göz önüne alınır.

(5) Menşe devlet ya da talep edilen devletin kurallarından hangisi daha uzun bir süre öngörüyor ise, ödenmemiş borçların tenfizinin tâbi olduğu zamanaşımı süresi olarak belirlenecektir.”.

119 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinin “Eşit İşlem Yapma” başlıklı 33. maddesi aynen şu şekildedir: “Talep edilen Devlet, Sözleşmeye tâbi durumlarda da, en az iç hukukunda uyguladığı ile aynı kapsamdaki tenfiz usullerini sağlar.”.

120 *Aygün* (n 2) 159; *Borras and Degeling* (n 4) 195.

- a) ücret stopajı;
- b) banka hesapları ve diğer kaynaklardan haciz;
- c) sosyal güvenlik ödemelerinden kesinti;
- d) rehin tesisi veya mülkün cebri satışı;
- e) vergi iadesi stopajı;
- f) emeklilik gelirlerinin kısıtlanması ya da emeklilik gelirlerine el konması;
- g) kredi bürosu raporlaması;
- h) çeşitli ruhsatların verilmemesi, askıya alınması veya iptali (örneğin, ehliyet);
- i) Gönüllü uzlaşım için arabuluculuk, uzlaşma veya benzeri süreçlerin işletilmesi.

Âkit devletler, nafaka olarak ödenecek paraların en masrafsız ve en verimli yöntemler kullanılarak transferini sağlamak adına bu yöntemlerin geliştirilmesi için teşvik edileceklerdir. Kanunlarına göre para transferlerinin kısıtlı olduğu bir Âkit devlet nafaka olarak ödenecek paraların transferine en yüksek önceliği tanıyacaktır¹²¹.

Sonuç

Çocuk Nafakası ve Diğer Aile Nafaka Türlerinin Uluslararası Tahsiline İlişkin La Haye Sözleşmesi, taraf devletler arasında, nafakaya ilişkin sorunların çözümüne yanıt veren, erişilebilir, hızlı düşük maliyetli, verimli, adil ve tarafların etkin iletişimini sağlamayı amaçlayan bir sözleşmedir. Bu hedefleri doğrultusunda, Sözleşmede öncelikle çocukların üstün yararı gözetilerek, onun hayatını idame ettirebilmesi için gerekli olan nafakanın ve diğer nafaka türlerinin tahsili ile nafaka kararlarının tanınması ve tenfizini düzenleyen bir sözleşmedir. 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi, Sözleşme kapsamına giren nafakaların tahsilinde etkin bir uluslararası idari işbirliği sistemi kurmayı hedeflemiştir.

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi, bir idari işbirliği ve bir tenfiz sözleşmesi niteliği taşımaktadır. Sözleşme hükümlerine göre, âkit devletler arasında karşılıklılığın gerçekleşmesine bağlı olarak uygulanır. Yani bu sözleşme *loi uniforme/erga omnes* nitelikte bir sözleşme değildir. Sözleşme hem nafaka alacaklarının tahsiline ilişkin 1956 tarihli New York Sözleşmesinin hem de nafaka kararlarının tanınması ve tenfizine ilişkin 1958 tarihli ve 1973 tarihli La Haye Sözleşmelerinin yerine geçmek üzere oluşturulmuştur.

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesiyle 1956 tarihli New York Sözleşmesindeki “gönderici” ve “aracı” makamlardan vazgeçilip, merkezi makam sistemi

121 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinin 35. maddesi aynen şu şekildedir:

“ Fon Transferi

(1) Akit Devletler, uluslararası anlaşmalar yoluyla da, nafaka ödemesi olarak kullanılabilir fon transferi için mevcut olan masrafi en az ve en verimli yöntemleri kullanmaya teşvik edilmektedir.

(2) Kanunlarına göre para transferlerinin kısıtlı olduğu bir Akit Devlet, bu sözleşme kapsamında ödenecek fon transferine en yüksek önceliği tanıır.”.

benimsenmiştir. Türkiye merkezi makam olarak Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü'nü tayin etmiştir.

Sözleşme, aynı zamanda çocuk nafakalarına ilişkin başvurularda 21 yaş altı çocuklara ücretsiz adli yardım sağlama yükümlülüğü getirmiştir.

Diğer La Haye sözleşmelerinden farklı olarak, ilk kez talepte bulunulan devletin hukukuna göre nafaka kararlarının icra edilmesi sistemi düzenleme altına alınmıştır.

Sözleşmenin kapsamına ilk olarak çocuk nafakaları ve eş nafakaları girmektedir. Kardeşler arasındaki nafakalar, ana babanın çocuklarından talep ettiği nafakalar ile yansoyvekayınhısımlığından kaynaklanan nafakalar kural olarak sözleşmenin kapsamı dışında tutulmuşlardır. Bu nafaka türlerinin Sözleşmenin kapsamına girebilmesi için taraf devletlerin aynı nafaka yükümlülükleri bakımından ve Sözleşmenin aynı bölümlerini kapsayacak şekilde beyanda bulunmaları gerekmektedir.

Sözleşme hükmü gereğince, 1956 tarihli New York Sözleşmesi ile 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinin ikisine de taraf olan devletler arasında çıkan meselelerde 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesi uygulanacaktır. Sadece 1956 tarihli New York Sözleşmesine ya da sadece 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesine taraf olan devletlerle diğer âkit devletler arasında çıkan uyuşmazlıklarda ise her iki devletin de taraf olduğu sözleşme uygulama alanı bulacaktır. Aynı zamanda her iki sözleşmeye de taraf olan devletler bakımından 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinin kapsamına girmeyen, fakat 1956 tarihli New York Sözleşmesinin kapsamına giren bir husus söz konusu olur ise, 1956 tarihli New York Sözleşmesinin uygulanacağı açıktır.

Yine 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinin 48. maddesi gereğince 1973 tarihli Sözleşme kapsamına giren konularla 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesinin konularının çakıştığı durumlarda 1973 tarihli La Haye Sözleşmesi devre dışı kalacaktır. Aynı durum 1958 tarihli La Haye Sözleşmesi bakımından da geçerlidir.

Türkiye 2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesine, beyanda bulunarak, çocuk nafakasını 25 yaşını doldurmamış çocuklara ilişkin nafakaları da kapsayacak şekilde Sözleşmenin kapsamını genişletmiştir. Ayrıca Türkiye Sözleşmenin tamamı bakımından, eşe yönelik nafakalar ile herhangi bir yaş sınırı gözetmeksizin hayatını idame ettiremeyecek derecede fiziksel veya zihinsel engelli çocuklar ve bakıma muhtaç ana veya babaya yönelik nafakalara teşmil ettiğini beyan etmiştir. Dolayısıyla, Türkiye bakımından bunlar dışında kalan kardeşler arasındaki nafakalar, bakıma muhtaç olmayan ana veya babaya ilişkin nafakalar Sözleşmenin kapsamında yer almadığından bunlara ilişkin nafaka alacaklarının tahsilinde 1956 tarihli New York Sözleşmesi ile bu kararların tanınması ve tenfizine ilişkin 1973 tarihli La Haye Sözleşmesi uygulanmaya devam edecektir.

Türkiye Sözleşmeye taraf olurken aynı zamanda Sözleşmede düzenlenen tanıma ve tenfiz usullerinden alternatif usul olan 24. maddeyi benimsediğini beyan etmiştir.

2007 tarihli La Haye Tahsil Sözleşmesiyle ilk olarak talep olunan devletin hukukuna göre icra ayrı bir bölümde incelenmiştir. Bu hükümler, merkezi makamlar aracılığıyla yapılan başvuruların yanı sıra, doğrudan yapılan başvurulara da uygulanacaktır.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almamıştır.

Kaynakça/References

- Akıncı Z and Demir-Gökyayla C, *Milletlerarası Aile Hukuku*, (Vedat 2010).
- Aygün M, *Milletlerarası Özel Hukukta Nafakaya İlişkin Yeni Sistem*, (Yetkin 2016).
- Aygün M and Çağlayan-Aygün G, “Çocuk Nafakası ve Diğer Aile Nafaka Türlerinin Uluslararası Tahsiline İlişkin La Haye Sözleşmesi”, (2018) 9(2) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 71-102.
- Bozdağ GG, *Türk Hukukunda ve Uluslararası Hukukta Nafaka*, (Yetkin 2015).
- Carlson MH; “*United States Perspective on the New Hague Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance*”, (2009) Family Law Quarterly, 21- 35.
- Çelikel A and Erdem BB, *Milletlerarası Özel Hukuk*, (15nd edn, Beta 2017)
- Doğan İ, *Öğretide ve Uygulamada Milletlerarası Aile Hukuku ve Milletlerarası Usul Hukuku*, (Seçkin 2010).
- Duncan W, “*The New Hague Child Support Convention: Goals and Outcomes of the Negotiations*”, (2009) Family Law Quarterly, 1-20. (Outcomes of The Negotiations)
- Duncan W, “*The Hague Convention of 23 November 2007 on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance*”, (2008) Yearbook of Private International Law, 313-331. (The Hague Convention)
- Duncan W, “*The Development of The New Hague Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance*”, (2004) Family Law Quarterly, 663-687. (The Development of The New Hague Convention)
- Estin AL, “*Families Across Borders: The Hague Children’s Conventions and the Case for International Family Law in the United States*”, (2010) Florida Law Review, 47-108.
- Groff M, “*The Potential of The 2007 Child Support Convention: Addressing Global Poverty and Supporting Economic Rights*”, The Recovery of Maintenance in The EU and Worldwide, (Hart Publishing 2014), 89-100.
- Long E, “*The New Hague Maintenance Convention*”, (2008) International and Comparative Law Quarterly.
- Köseoğlu B, *Uluslararası Çocuk İadesi ve Uluslararası Nafaka Alacakları Davaları (Bilimsel İçtihatlar ve Yargı İçtihatları)*, (4nd edn, Türkiye Barolar Birliği 2007).
- Long E, “*The New Hague Maintenance Convention*”, (2008) International and Comparative Law Quarterly, 984-996.
- Nomer E, *Devletler Hususi Hukuku*, (22 edn, Beta 2017).

- Özoğul M, 2007 tarihli *La Haye Nafaka Sözleşmesi*”, (2016) 8 Uluslararası Özel Hukuk Bülteni.
- Özuğur Aİ, *Türk Medeni Kanununun Yeni Düzenlemelerine Göre Gerekçeli- Açıklamalı- İctihatlı Nafaka Hukuku (Kanunlar- Milletlerarası Sözleşmeler- Yönetmelikler)*, (5nd edn, Seçkin 2014).
- Şanlı C, Esen E and Ataman-Figanmeşe İ, *Milletlerarası Özel Hukuk*, (6nd edn, Vedat 2018).
- Şensöz-Malkoç E; *Aile Hukukuna İlişkin Yabancı Kararların Tanınması*, (On İki Levha 2017).
- Tanrıbilir FB, *Çocuk Haklarının Uluslararası Korunması ve Koruma Mekanizmaları*, (Yetkin 2011).
- Tekinalp G, *Milletlerarası Özel Hukuk Bağlama Kuralları*, (10nd edn, Vedat 2009).
- Elektronik Kaynaklar
- Borras A and Degeling J, *Explanatory Report of Convention of 23 November 2007 on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance*, 2013, HCCH: <https://assets.hcch.net/upload/exp138.pdf>, Erişim Tarihi 10.12.2018.
- “*Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance*”, <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=131>, Erişim Tarihi 10.12.2018.
- <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/05/20160522-6.pdf>, Erişim Tarihi 13.12.2018.
- “*Status Table of Convention of 23 November 2007 on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance*”, HCCH: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=131>, Erişim Tarihi 12.12.2018.